

Gaston en Bayard : treurspel

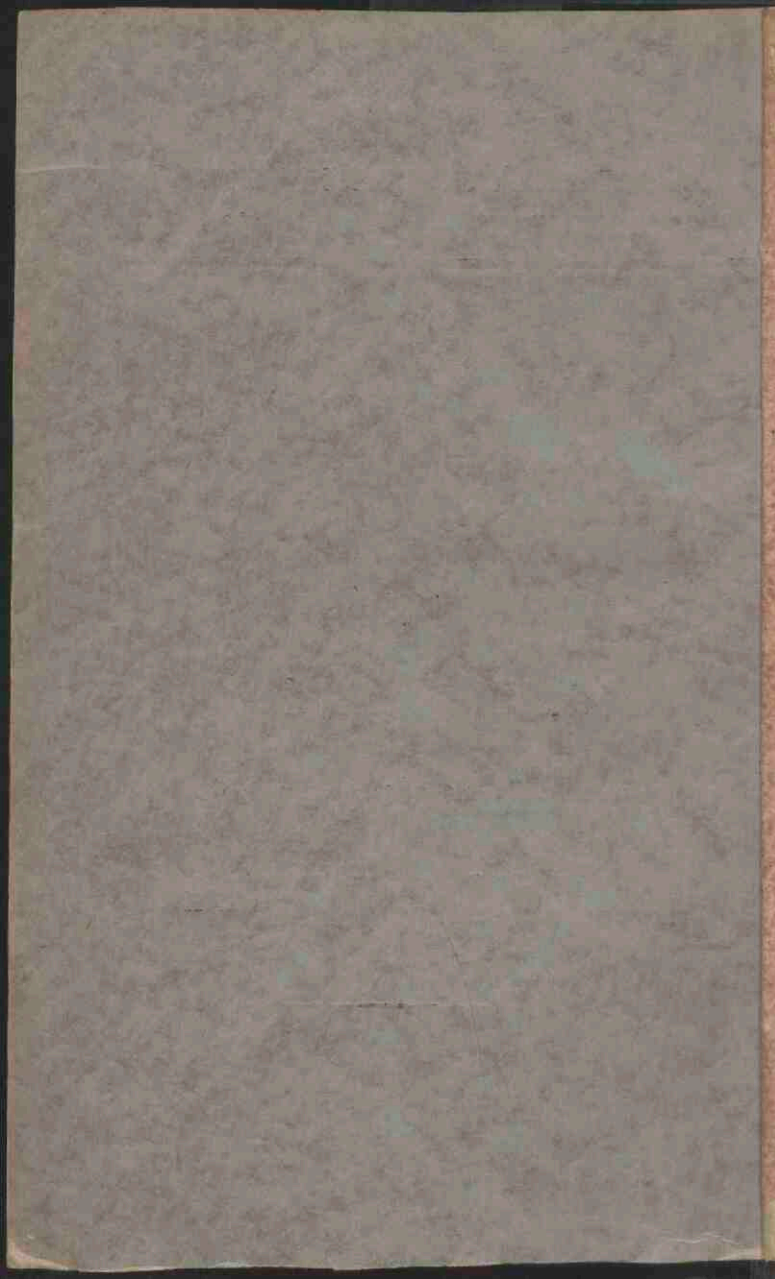
<https://hdl.handle.net/1874/371625>

BIBLIOTHEEK DER RIJSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

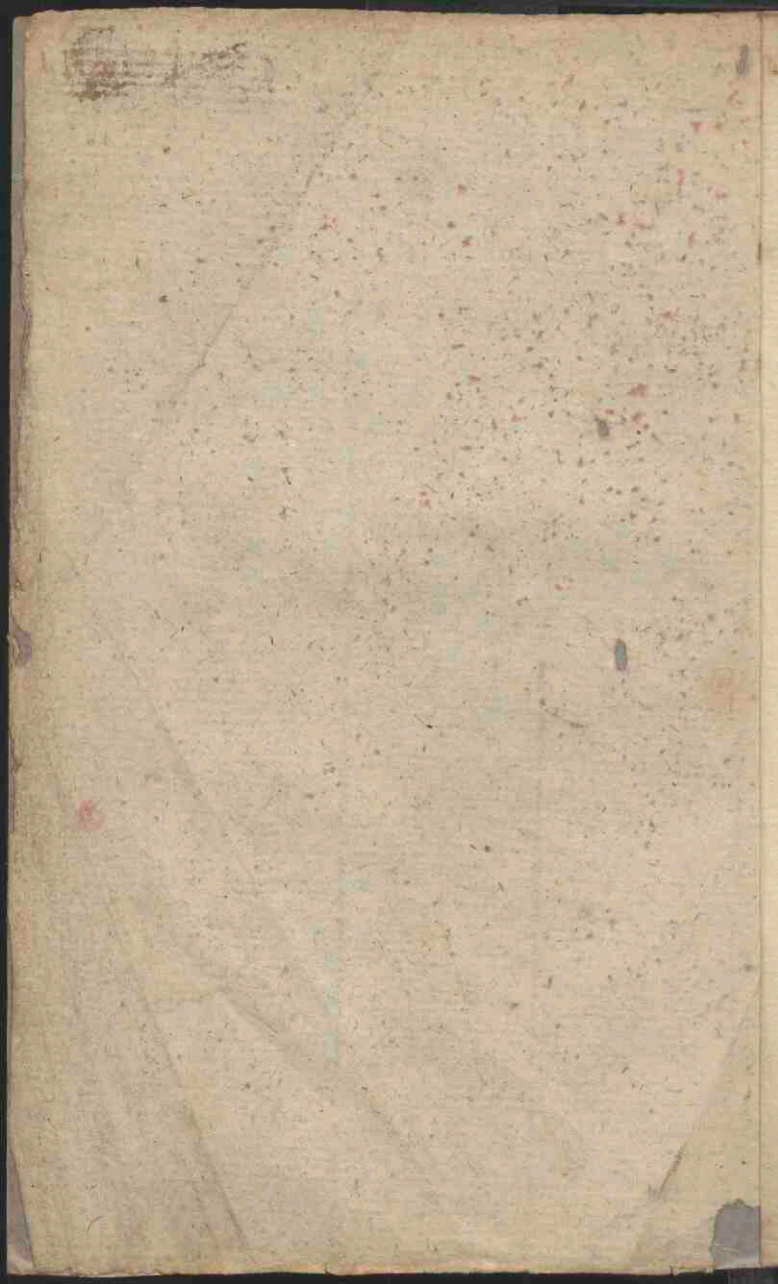
1929

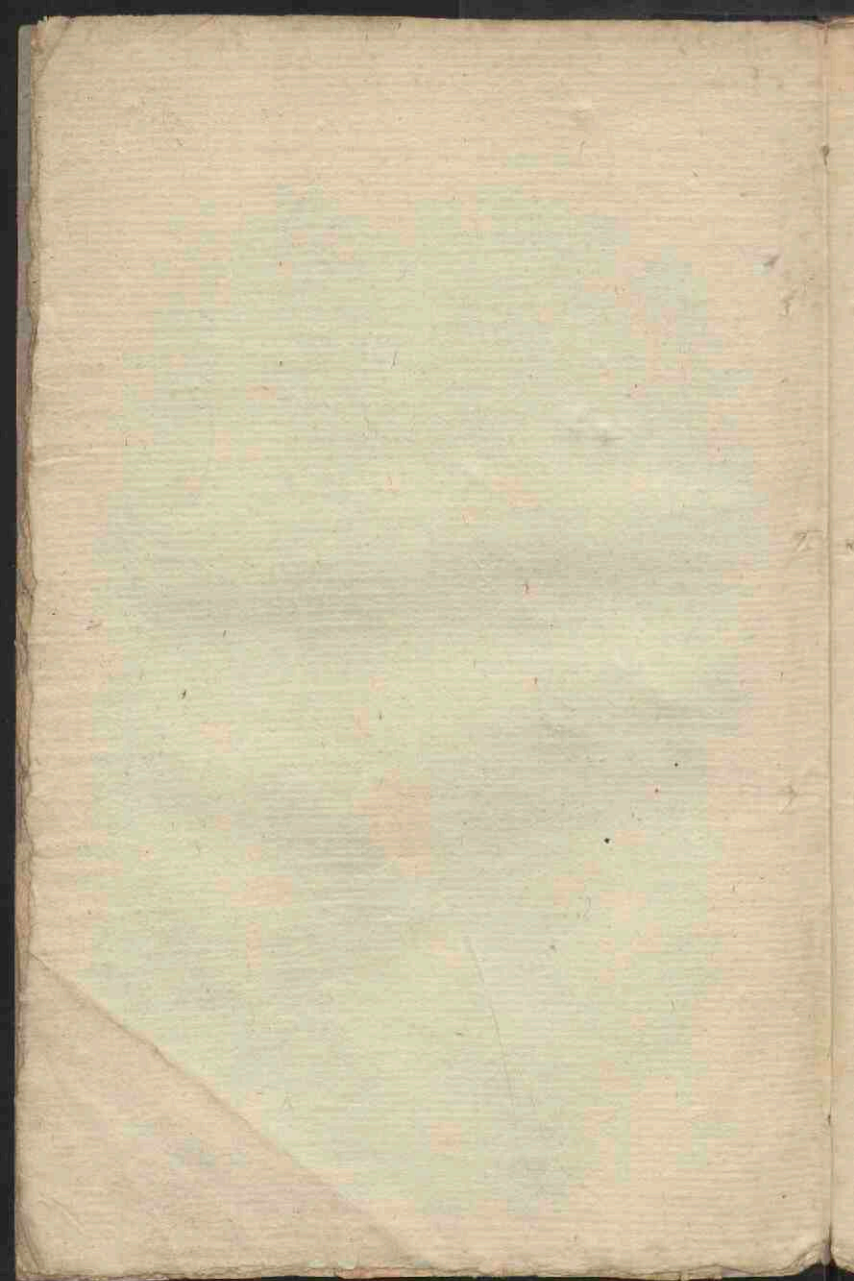
Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL

No. 697

Dr J. L. Minkal
n° 258 C

GASTON EN BAYARD,

TREURSPEL.

GASTON & BAYARD,

THE UNIVERSITY

697
GASTON EN BAYARD,

TREURSPEL.

NAAR HET FRANSCHÉ,

VAN DEN HEERE

DE BELLOY,

DOOR

J. G. DOORNIK.

TWEEDE DRUK.

Te AMSTELDAM, by
J. HELDERS EN A. MARS, in de Nes. 1788.

Met Privilegie.

De prys is 6 stuiv.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

GASTON BAYARD

THE BUREAU

NEW YORK

DECEMBER

J. G. DOORVILLE

NEW YORK

NEW YORK

NEW YORK

NEW YORK

De Gecommitteerden tot de zaaken van den Schouw-
burg hebben, volgens Octroy door Hunne Ed. Groot
Mog. de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland,
den Eersten November, 1787. aan hen verleend, het
recht van deeze Privilegie, alleen voor den tegenwoor-
digen druk van GASTON EN BAYARD, *Treurspel*,
vergund aan J. HELDERS en A. MARS.

Amsteldam, den 21 January 1788.

Geen Exemplaaren zullen voor echt erkend worden,
dan die door één' der Heeren Gecommitteerden onder-
teekend zyn.

A. van Byneda

P E R S O N A A D J E N .

GASTON VAN FOIX, *hertog van Nemours.*

DE RIDDER BAYARD.

ROVERE, *hertog van Urbino, zending en neef van
paus Julius den tweeden.*

DE HERTOG VAN ALTEMORO, *een Napolitaan.*

DE GRAAF VAN AVOGARO, *een der edelen van
Brescia.*

EUPHÉMIA, *dochter van AVOGARO.*

D'ALÈGRE, *een Fransch bevelhebber.*

EEN GRYZÄART.

*Gevolg van Fransche Ridders, en Fransche en Italiaan-
sche Soldaaten.*

Het tooneel is in het kasteel van BRESCIA.

GASTON EN BAYARD,

T R E U R S P E L.

E E R S T E B E D R Y F.

Het tooneel verbeeld een gaandery in het tuighuis van het kasteel van Brescia, waarin men allerharde wapenen en oorlogstuig ziet.

E E R S T E T O O N E E L.

BAYARD, AVOGARO, *Gevoig van Fransche Ridders.*

(Bayard, inkomende, geeft zyn schild en speer aan zyn' schildknaap.)

A V O G A R O.

Venedigs kryggeweld, een krachtloos blikzenvuur,
Sterkt Brescia vergeefs in 't fryden voor deez' muur.
Wy tarten onbevreesd de muitgezinde schaaren;
Gy zyt voor ons, voor hen zyn niets dan doodsgevaaren;
Dit slot is sterk genoeg wanneer men u daar ziet;
Men overwint geen' wal daar held Bayard gebied.
't Vertrouwen op uw' moed is in elks oog te leezen;
Myn ziel, verrukt van vreugd, verbant een nutloos vreezen.

Ik, burger van dees stad, maar die myn hart en hand
Aan Vrankryks vorst, aan u, voor eeuwig, heb verpand,

10 GASTON EN BAYARD,

Ik vreesde lang de straf aan 't landverraad beschoren,
 Van hen die ik weleer tot meesters had verkoren.
 Gy red myn telg en my, op deez' doorluchten dag,
 En toont wat heldenmoed, door pligt genoopt, vermag,
 Eén held was dan bekwaam om, slechts met weinig
 klingen,

Ja, met een handvol volks, door legers heen te dringen!
 Maar, had niet reeds 't gerucht uw daaden my gemeld?
 Wierd 's vyands menigte ooit door held Bayard geteld?
 Wanneer heeft hy verzuimd den ramp eens vrinds te
 keeren?

BAYARD.

Myn Avogaro, 't geen ik altyd hoogst zal eeren,
 De Hemel, Vrankryk, de eer, de vrindschap, liefde
 en pligt,

't Dreef me alles hier, en tot all' 't geen ik heb verricht,
 Zo dra ik, in Milaan, uw' toestand had vernomen:
 Maar zonder uwe trouw waar' ik te laat gekomen.
 Ontfang myn eerbewys, ó Fransche heldenstoet!

Ik sta op 't hoogst verbaasd om eenen oorlogsmoed,
 Die, zes paar dagen, 't heir van drie veréende ryken,
 Van deezen zwakken muur, gestaég te rug deed wyken.
 Welk een geluk, dat ik, daar u de sryd ontrooft
 De krygskunde en den moed van 't waardigst legerhoofd,
 Ik meen Durfort, wiens wond hem stuit in 't grootsch ge-
 My vader noemen mag van u, zyne oorlogslieden! (bieden,

Myn oog doorliep dees sterkte; en myne liefde en trouw
 Meld u 't geen, buiten u, ik elk verbergen zou:

In 't kort, zo wy niet ras van Gaston hulp verwerven,
 Dan zy ons lot om saam' op 't bed van eer te sterven.

't Is waar, die held verwon: Bologne is buiten nood;
 Maar tot zyn rasfe komst is de afstand al te groot.

Betrouwen we op onszelv', ten spyt van 's vyands
 magten.

(verachten.

Meest red hy 't leven grootsch die 't moedigst durft

Ur.

Urbino, om zyn deugd, met recht, alom geloofd,
Die oorlogsmán, de neef van 't Kerklyk Opperhoofd,
Verzoekt gehoor by my. Wat smart, dat hy durft waagen
My te doen wanklen! ja, zelfs hoopt daarin te slaagen.

Veréénen wy den moed met een bedaard beleid:
Voorzigtigheid betaamt aan waare dapperheid,
Naby des Hertogs hof ligt onze vesting open;
Tracht dat verblyf van weelde en ydle pracht te sloopen:
Bouwt daar een' sterken wal, en delft een diepe gracht,
Waardoor de Garzofroom zy in dit slot gebragt.
Ikzelf, ik zal met u dat edel werk verrichten,
Dat ons nog langen tyd behoeden zal voor 't zwichten.
Dat elk zyn' val vertraage, of wreeke eer dat hy sneev',
En dus zyn' jongsten snik tot nut van Vrankryk geev',
De winst éénsdags, wanneer men legers moet bestryden,
Doet mooglyk een' foldaat zyn vaderland bevryden.

Hy geeft aan zyn gevolg een teken om te vertrekken.

T W E E D E T O O N E E L.

BAYARD, AVOGARO.

BAYARD.

Wat lot, doorluchte vrind! is ons in 't eind' bereid,
Daar zo veel krygsvolk ons van Gastons benden scheid?
Ik zie in dit gewest ons leger ingesloten,
En Brescia gesterkt door zyne bondgenooten;
't Venetiaansche heir is, nevens 't groot getal
Van Romes oorlogsvolk, ontfangen in zyn' wal:
Deeze onverwachte slag doet naauw' ons uitkomst
hoopen.

Welk een ontrouwe hand deed hen uw poorten open?

AVOGARO.

Men weet dit niet, Mynheer.

BA-

BAYARD.

Durfort, die eedle held,
 Waant dat ons een trouwlooze in dit kasteel verzelt.
 Besef door welk een drift myn ziel word aangedreven:
 Euphemia en gy, gy doet voor 't eerst my beeven.
 Hing niet een wis gevaar ons allen boven 't hoofd,
 'k Verhaastte thans een' echt, myn liefde lang beloofd;
 Een'echt, my door myn' pligt en neiging voorgeschreven,
 Die my, tot heil des staats, in kroost kan doen herleeven.
 Ja, sints uw telg myn hart geboeid heeft in haar magt,
 Is 't haare alleen de prys waarnaar myn glorie tracht.
 Dit is der Riddren wet, die wy als heilig eeren.
 Toen Karel, waarlyk de eer van Vrankryks opperheeren,
 Die blikzem van Itaalje, in 't sryden altoos groot,
 Die waar hy kwam verwon, my 't veld van eer ontfloot,
 Sprak hy: „ Ga heen, verdien door deugd den lof der
 schoonen;
 „ De liefde kan den moed verdubblen en bekroonen.
 Ik volgde zyne les, en heb voortaan altyd
 Aan 't vaderland en haar myn' oorlogsmoed gewyd;
 Maar echter vond ik toen geen voorwerp nog op de aarde
 Dat in myn ziel dat vuur, dien gloed der liefde baarde,
 Dat innig zielvermaak, dat tevens streelt en plaagt,
 Die wanorde in de ziel, die ons zo sterk behaagt,
 Die opgetogen vreugd, alleen in ons geboren
 By 't zien der wedergade aan ons ten echt beschoren.
 Ja, in een' zachter ryd, in 't rypen van myn jeugd
 Ontstak Euphemia in my die drift en vreugd; (ken;
 Ik voelde door haar schoon myn hart door 't oog verruk-
 'k Zal, tot haar hulp gesneld, de schoonste lauwren
 plukken;
 Om haar vind ik vermaak in 't heetste doodsgevaar;
 Ik leef voor haar alleen; . . . ik sterf met vreugd voor haar.
 Ten dienst van 't vaderland, voor 't geen men mint, te
 sneeven,

Is waarlyk 't edelst eind' van een roemruchtig leven.

AVOGARO.

Bayard, het lot schynt ons nog uitkomst aan te biën:
Urbino heeft begeerd u in dit slot te zien. (ten:
Men moog' van zulk een komstiets ongemeens verwach-
Men weet hoe Rome u cert. Wat zyn gezant moog'
trachten,

Vertrouw dat zich myn hart aan uwen dienst verbind:
'k Heb, eer ik Vrankryk achtte, alreë Bayard bemind:
'k Wil myn belang en heil geheel u overgeeven.
Beschik vry van myn lot, myn telg, ja van myn leven...
Maar hoe! wat wil d'Alègre?

D E R D E T O O N E E L.

BAYARD, AVOGARO, D'ALÈGRE.

D'ALÈGRE.

Op 't krygsmans woord van eer
Kwam straks Urbino hier: hy nadert reeds, Mynheer.

BAYARD.

Hy kome; ik zal den held op deeze plaats verwachten.

Tegen Avogaro, die vertrekt.

Verlaat gy ons?

AVOGARO.

Ik vlucht voor zyn verwyt en klagten.

14 GASTON EN BAYARD,
VIERDE TOONEEL.

DE HERTOG VAN URBINO, BAYARD.

Zy zciten zich neder.

URBINO.

Wat is 't my zoet, ó held! eene eer u aan te bién;
Waarvan 't heelal slechts schaars een voorbeeld heeft
gezien!

Het Kerkhoofd Julius, op Petrus stoel verheven,
Venedig, dat den trots van Asië deed beeven,
Met Ferdinand, in Spanje als Ryksmonarch geëerd,
En Maximiliaan, die 't Keizerryk regeert,
Zy allen hebben my tot afgezant verkoren, (ren.
En doen zich, door myn' mond als tolk en middlaar, hoo-
By naamen zo vermaard, zo ruchtbaar door de faam,
Voegt, en 't vergroot hunn' roem, Bayards doorluchte
naam.

Die Held, verwoester of verdediger der troonen,
Treed, onder 't nedrig dak, in handeling met kroonen;
En 't streelt myn hart dat zich een vorstenrei verneert,
En myns gelyken als hunn' lotbeschikker eert.

Toen de eer Urbino hield aan Lodewyk verbonden,
Steunde onze vriendschap reeds op onverwrikbre
gronden;

'k Beklaagde uw vaderland, ondankbaar voor uw trouw,
Die ieder vorst, met vreugd, op 't heerlykst loonen zou...
Gy merkt reeds wat belang my herwaards heeft gedreven:
't Is om dees vesting niet, die gy toch op moet geeven,
Daar gy, terwyl uw moed die regen ons verweert,
Alleen, na de overgaaf, 't verwonnen volk vermeert.
De staatkunde en 't ontwerp van onze bondgenooten
Ontdekken zich in 't eind'; zy hebben saam besloten

Ita.

Italië te ontslaan van Vrankryks overmagt,
 Door een ontzachlyk heir, hiertoe te veld gebragt.
 Het Alpifche gebergte zal 't Fransch gebied beperken:
 Europa stemt 'er in, 't zal met ons medewerken:
 Vier vorften bragten reeds hun legermagt byeen;
 En tot haar opperhoofd voegt Held Bayard alleen.
 Urbino roemt op de eer, dat hy, in de oorlogsvelden,
 Het eerst de stappen volgt des grootften aller helden;
 't Is Julius vooral die uwe deugd waardeert,
 En u tot legerhoofd van 't gantsche heir begeert;
 Hy acht uw dapperheid, en is u dankbaar tevens
 Voor uw doorluchte trouw in 't grootsch behoud zyns
 levens,
 Toen een verraader snood dorst dingen naar zyn' val.

BAYARD.

Hy eischt dan, tot myn loon, dat ik het worden zal!

URBINO.

ô Neen; gy word het niet: als uwe hulp kan baaten
 Aan Rome of Julius, moogt gy uw' vorst verlaaten.
 Een held behoort aan dien die hem het best beloont;
 Hoe menig voorbeeld heeft dit Vrankryk reeds getoond?
 Een vorst, aan wien wy ons door eigen keur verbinden,
 Kan zelfs den kleinsten dienst belooning waardig vinden;
 Maar, waant een opperheer, verblind door zynen rang,
 Ons, als zyn onderdaan, verplicht aan zyn belang,
 Niet zelden zal hy zich, dit weet gy, in 't beloonen
 Der grootste dienften flauw, zo niet ondankbaar toonen.

BAYARD.

Het Hoofd der Kerk vermaant my tot verraadery!
 'k Weet van der Christnen wet dan waarlyk meer dan hy.
 De Hemelvorst doet dus zyn' wil en wetten hooren
 Aan ieder onderdaan, zodra hy word geboren:
 „ Zo gy my dienen wilt, dien dan uw' vorst en land;
 „ Myne oppermagt op de aard' stelde ik in's konings hand;
 „ Het

„Het is uw' plicht voor hem te leeven en te sterven“;
 Dit doet den vorst het recht op onzen dienst verwerven;
 En, geeft het Hoofd der Kerk die wetten aan zyn volk,
 Dan spreekt de Hemel zelf door hem, als door zyn' tolk:
 Doch zo hy iets beveelt recht stydig met die wetten;
 Zo hy een' onderdaan tot ontrouw aan durft zetten;
 Bestryd hy 's Hemels wil door zyn begeerte en wensch;
 Dan is 't de mensch die spreekt, ja een misdaadig mensch.
 Vergeefs moog' Julius zyn' rang als heilig roemen:
 Hy, die den vrede haat en 't misdryf deugd durft noemen;
 Verspreidende overal die drift die hem bezielt,
 Waardoor hy 't wyd heelal door krygen moord vernielt;
 Wiens kruin, alreeds vergrysd door viermaal twintig
 jaaren,

De priesterlyke muts en 's krygsmans helm durft
 paaren;

Die zelf voor Mirandole een zwaar beleg dorst slaan,
 Beroovende den wees, wiens zaak hy voor moest slaan!

Denk echter niet dat ik, door blinde drift aan 't dwaalen,
 Des priesters wanbedryf op 't outer wil verhaalen.

Word 's Hemels recht gekrenkt door 't kwaad dat hier
 geschied?

Besmet het misdryf ooit de wet die 't streng verbied?
 Zou die, schoon thans de Kerk zich om haar Hoofd moet
 schaamen,

Min heilig zyn voor ons? Twee onderscheiden naamen,
 Die gy veréenen wilt, scheid ik vaneen, Mynheer:
 'k Bestry een' oorlogsman, daar ik een Kerkhoofd eer.

Van Maximiliaan kan ik geen voordeel hoopen;
 Die vorst tracht naar geen hart zo hy 't door goud moet
 koopen.

Van Ferdinand, wiens list de koningen misleid,
 Wacht een soldaat met recht niet minder trouwloosheid.
 Venedig, ik beken 't, doet zich door stoutheid eeren;
 Het wist, door storm verrast, het onweér af te keeren;

Zyn

Zyn raad, zo grootsch als die van 't oud Romeensch gebied,
 Zag 't naadren van zyn' val en sidderde echter niet;
 Zyn staatkunde, uitgelcerd in waarlyk schrandre streeken,
 Wist in 't vyandlyk heir een' nutten twist te ontsteeken,
 En maakte Julius, die eertyds hen bestreed,
 Beschermer van hun land; ja hunne loosheid deed
 Die vorsten, die weleer myn' vorst ten sryde pordeh
 Tot hunnen ondergang, thans Vrankryks vyand worden;
 Doch, zo ooit Lodewyk zich eerloos ziet verraën,
 't Zal dan door vorsten zyn, maar door geen' onderdaan.
 Gy kent dien ryksmonarch, den troon zo dubbel
 waardig;

Gy kent zyn hart, zo fier, zo edel en rechtvaardig.
 Wat rechten heeft hy niet, behalven die der kroon,
 Op dat gelukkig volk, 't welk leeft naar zyn geboon!
 Zyn oog spoort in ons hart de liefde aan, tot verrukking;
 Wy voelen de achting slechts, en nooit de scepter-
 drukking.

Hy, tevens teér van hart en onvertsaagd in 't veld;
 Welddoener van al de aard', grootmoedig oorlogsheld,
 Beschermt het ryksgebied door 't erfrecht hem beschoren;
 Maar nimmer zal zyn ziel de stem der staatzucht hooren.
 Ik weet dat Julius dees deugd in twyfel trekt,
 Dewyl hy zulk een deugd niet in zichzelf ontdekt.
 Hy denkt dat Lodewyk, ondanks zyn eer en pligten,
 Ten uitvoer brengen wil al 't geen hy kan verrichten;
 En dat een vorst zyn' wil slechts regelt naar zyn magt.
 Een ryksmonarch, wiens hart altoos naar glori tracht,
 Een Franschman zou zichzelf' dus de eer der zege ont-
 rooven!...

'k Vergeef den sterveling dat hy 't niet kan gelooven!
 Maar gy, die mynen dienst voor andre meesters zocht,
 Gy koost gewis myn' vorst, indien gy kiezen mogt.

URBINO.

Ik acht uw' meester hoog, hy is myn eerbied waardig;
 B Zyn

18 GASTON EN BAYARD,

Zyn koelheid jegens u is echter onrechtvaardig.
Daar daaglyks zyne gunst blykt aan elk' oorlogsmán,
Is 't held Bayard die op die gunst niet roemen kan.
Zeg my toch, ongeveinsd, wat is uw dienstbelooning?

BAYARD.

Die diensten zelf; ó ja, ik zie gerust myn' koning
Door hoflyke oorlogslíen gestaag om loon omringd,
Wier laage ziet naar 't goud meer dan naar glori dingt,
Daar zy, steeds onvernoegd, nog altyd meerder hoopen,
En aan hunn' vorst den dienst, die hem behoort, ver-
koopen.

In 't eind', zo Lodewyk aan 't lastig aanzoek geeft
Een loon, waarop de dengd alleen haar rechten heeft,
Denk dan dat hy somtyds baatzuchtige onderzaaten
Moet koopen, voor 't belang van hem en van zyn staaten.
Een waardig onderdaan, daar hy zyn' vorst beklaagt,
Duld dat de vrekheid meest zyn schatten niet zich draagt;
En 't strekt my meer tot eer zo elk, met reden, oordeelt,
Bayard wierd niet genoeg door Lodewyk bevoordeeld,
Dan dat gy, en de Staat, in 't hart misnoegd, met reên,
My zaagt te groot beloond, ten koste van 't gemeen.

Met meerder drift.

(taalen:

Maar hoe! wy zien den vorst my naar myn' wensch be-
zo dra hy lauwrén ziet gunt hy my die te haalen:
Zo dra hy 't vaderland ziet in gevaar gebragt, (wacht.
Wyst hy Bayard den post daar 't grootst gevaar hem
Hyzelf dringt my daar de eer geen lauwrén doet ontbeeren;
Hy wil voor 't eerst door my, wat glori! triomfeeren.
De jeugdige Valois, die na hem heerschen moet,
Die heimlyk zúcht dat hy tot nog zyn heldenbloed,
In 't perk van eer, op last zyns konings, moet betoomen,
Heeft reeds, voor 't oog van 't heir, me als vader aange-
nomen;

Hy wil dat ik éénmaal, hoewel slechts onderdaan,
Zyn krygsdengd vorm', heim leer' naar heldenglori staan,
Eu

En dat 's lands koningen, geenszins met ydle klanken;
 Dus aan dien onderdaan den roem eens konings danken:
 Is dit niet loons genoeg? Gy, oordeel zelf, Mynheer,
 Wat rang, wat waardigheid haalt ooit by zulk een eer?

URBINO.

Maar waarom heeft hy dan, in deeze omstandigheden;
 Daar't Fransche ryk zich door vier vorsten ziet bestreden;
 Aan u dien ryken oogst van lauwerblaën ontroofd,
 En Gaston boven u gesteld tot legerhoofd?
 Te dienen onder hem!... zou dit u niet mishaaغن?
 Bloost ge op dit denkbeeld niet?

BAYARD.

Ik heb geen grond tot klaagen:
 De Broeder van den vorst van 't Spaansche koningryk,
 De Hertog van Nemours, de Neef van Lodewyk
 Gebied Bayard met recht: zou dit myu' roem vermindren?

URBINO.

Maar denk dat zyne jeugd...

BAYARD.

Wat kan zyn jeugd toch hindren;
 Wanneer hy reeds 't verstand van ryper jaaren heeft,
 En in het oorlogsveld voor geen gevaaren beeft?
 Diepzinnig in 't beleid en koel in 't overweegen,
 Volvoert hy 't wys ontwerp door zyn' gevreesden degen.
 Hy weet op welk een wyz' men slyd in 't open veld,
 En hoe men muuren dwingt door kunst en kryggsgeweld.
 Gelyk een jong soldaat haakt hy gestaag naar 't slyden;
 Gelyk een gryze held weet hy den slag te myden.
 Ik acht zyn kundigheên; ik eer zyn wys beleid;
 'k Sta meer dan ééns verbaasd om zyne dapperheid;
 Ik volg hem met vermaak, ja wensch hem te evenaaren.
 Daar zo veel deugd regeert, wat acht men daar de jaaren?

URBINO, *opstaande.*

Bayard verkiest den dienst, terwyl hy kan gebiën!

En 't loon myns yvers is myn doel gemist te zien!

BAYARD, *die te gelyk met hem opgestaan is.*

o Neen; ik wil myn lot aan uw beslissing stellen.

URBINO, *verwonderd.*

Hoe!

BAYARD.

Hy wiens deugd ik eer zal hier myn vonnis vellen:
Spreek, zo ik aan uw' eisch en pooging mogt voldoen,
Zou dan uw hart voor my de voorige achting voen?

URBINO, *na eene korte overweeging.*

Ik volg u na, Bayard, en uit myn hart volkomen;
Ik spreek tot u als mensch, niet als gezant van Rome:
Zo ik u tot de hulp myns meesters had verleid,
Zyn heil had my verheugd, maar'k had uw deugd beschreid.

BAYARD, *hem omhelzende.*

Neen; gy, die op myn spoor uw' roem niet kunt verkorten,
Zult nimmer om Bayard dan eedle traanen storten.

URBINO, *bewogen.*

Ach! gy ontwingt my die, daar gy my siddren doet.
Wil dan Bayard vergaan door woesten overmoed!
Uw kloekheid word misleid indien gy hoop durft voeden
Op Gastons onderstand, die, door de watervloeden
En menig diep moeras, in d'optogt word belet.
Rivieren, overal door d'Albaees bezet,
Verhindren deezen togt, die nimmer kan gelukken.
En waant gy dat een heir, dat zich alreë voelt drukken
Door zo veel tegenspoed, door hongersnood bestreên,
Zo ligt den gantschen stoet van krygsbenoodigtheên,
Ja, 't koopren dondertuig, vervoert door vloed en slyken,
Daar 't draagbaar handgeweer het volk reeds doet be-
zwyken?

Een reiziger, die niets dan 't lyf te draagen heeft,

Door-

Doorworstelt naauw' een' weg daar zo veel hem
weêrstreeft.

Verëer my met den naam van redder van uw leven:
Geef 't slot met glori op!

BAYARD.

Bayard zich overgeeven!

URBINO.

Ach! waan niet dat dit puin der vorsten magten fluit.
Beschouw uw blikzemuig, daar 't, op 't misvormd afuit,
Vergeefs de moordstof wacht, verspild in 't vruchtloos
hoopen;

Uw poorten reeds doorboord, uw' wal genoegzaam open;
Uw grachten, overal met toorenpuin gevuld...
Die zulk een vest verweert vergaat door eigen schuld.

BAYARD, *die geduurende dit voorstel van URBINO
eenig ongeduld heeft doen blyken, keert zich naar
den ingang.*

Myn vrienden! nadert my.

URBINO.

Wat zullen dees soldaaten?...

BAYARD, *op de schouder van een' soldaat leu-
nende, en, met fierheid, op de andere krygslieden
wyzende.*

Zie hier dan nog een' wal, waarop wy ons verlaaten;
Een' andren wal, wiens sterkte uw magten kan weêrstaan,
En uwe opmerkzaamheid tot nog toe sehynt ontgaan.
Beschouw deez' heldendrom, vergrysd in 't oorlogsen,
Hun wonden, daar zy zich zo roemryk door verhoogden;
Die merken van een' moed, die, meer dan twintig maal,
De woede tarten dorst van vuur en heldenstaal;
En weet dat geen van hen deez' moordpoel zal ontwyken,
Dan langs een brug van puin en vyandlyke lyken.

VTFDE TOONEEL.

BAYARD, URBINO, ALTEMORO, D'ALÈGRE;
Gevolg.

BAYARD.

Maar Altemoro hier! held Gastons dappre vriend!

ALTEMORO.

Held Gaston zelf is hier.

BAYARD, *in verrukking tegen Urbino.*

Zie of hy doortogt vind!

URBINO.

De Prins! kan 't mooglyk zyn!

BAYARD.

En 't heir?

ALTEMORO.

Is voor dees wallen.

BAYARD, *nadat hy en de Hertog elkanderen eene
 poos met verwondering hebben aangezien.*

Hoe groot een opperhoofd is ons ten deel gevallen!
 Wat eer is 't voor Nemours ons dus verbaasd te zien!
 Wy, twintig jaaren lang, beroemd als oorlogshên,
 Wier moed en krygsbeleid ons door al de aard' deed eeren,
 Komt, laat ons nog van hem de kunst des oorlogs leeren!
 Kon een' van ons deez' togt ontwerpen of vermoên!
 Te dienen onder hem!... zou dit ons bloezen doen!
 Keer vry tot hen, Mynheer, die u ten togt verzelden:
 Meld Gastons wonderwerk aan alle uw Tiberhelden:
 Misschien dat we aan dien stroom elkaer eens wederzien.
 'k Ga naar myn legerhoofd, en zal hem hulde biên.

Z E S D E T O O N E E L.

URBINO, ALTEMORO, AVOGARO.

ALTEMORO, *tegen Urbino, na eerst gezien te hebben of al het volk vertrokken is, in welken tusfchentyd Avogaro inkomt.*

Nemours, Mynheer, befloot te stormen op de wallen: Betrouw de krygskans niet, die fchaadlyk uit kan vallen. De Prins, met al zyn heir, ftraks in de ftad gebragt, Door een gewaand verdrag, verga daar deezen nacht: Pescara, die alleen 't geheim wist na te fpooren Van 't nieuwe blikzemvuur, zal u myn wit doen hooren. Hiertoe heeft Ferdinand ons beiden magt verleend: Hy, hoofd van 't Spaanfche volk met Romes heir ver-

URBINO, *Avogaro aanzieude.* (eend...

Hou op. Laat Ferdinand zich vry verraaders koopen; Maar nooit Venetiën of Rome daartoe noopen. Urbino voegt zich nooit by 't eerloos vloekgeftan: Ik ftry met oorlogfliën, gelyk een oorlogsman: De eer zal, zo ik u volg, voor eenwig van my wyken; Ik overwin met eer... of wil met roem bezwyken.

Z E V E N D E T O O N E E L.

ALTEMORO, AVOGARO.

ALTEMORO,

Die uiterlyke deugd baar' u geen vrees, Mynheer; Zyn volk is my verkocht, hy is geen meester meer. Die overgrootte fpoed van Gastons wederkeeren, Verydende ons ontwerp, kan onze hoop vermeeren. De Franfchen, die vol drift reeds haaken naar deez' wal,

24 GASTON EN BAYARD,

Vervullen onzen wensch, verhaasten zelf hunn' val:
Geen hunner kan den strik, door ons gespreid, vermyden:
Wy zullen, met één' slag, Italië bevryden.

AVOGARO.

Wat hoop bezielt myn hart na de uitgestaane pyn!
Myn echtgenootte en zoon! gy zult gewroken zyn!
Waarde offers, die voor 't woën van 't Fransche volk
moest bukken!

Ik heb, opdat myn wit te beter mogt gelukken,
Myne eedle woede en spyt, twee gantsche jaaren lang,
Door list en veinzery, gehouden in bedwang;
Maar, op deez' dag van wraak, zal zich myn arm verheffen,
Om, met een' wisfen slag, op 't onvoorzienst te treffen.
Myn dwingelanden zyn op myne trouw gerust:
Hun ligtgeloovigheid is van geen kwaad bewust.
Zo 't scheen welhaast getroost, toen ik myn' zoon moest
derven,

Beschuldigde ik alleen het krygsloot van zyn sterven,
En heb Nemours gevleid dat myn gerechte smart,
Door zyn weldaadigheên, geweerd was uit myn hart.
Bayard acht zich door my myn dochters hand beschoren.
Geen hunner denkt dat ik het oproer aan dorst spooren
In 't muitend Brescia, en heimelyk die stad
Met volk en wapentuig, langs 't onderaardsche pad,
Hen onbekend, voorzag, ja zelfs, door myn soldaaten,
Het heir dier stad deez' nacht in dit kasteel zal laten.

ALTEMORO.

Van al den dienst, Mynheer, dien ik u thans betoon,
Was uwe Euphémia het oogmerk en het loon;
Gy bood haar hand my aan; ik acht u als myn' vader,
En wreek met vreugd uw gade en uwen zoon te gader.
'k Wierd eertyds door Nemours gebannen uit myn land,
Uit Napels, toen dat ryk moest vallen in zyn hand;
Thans deel ik in zyn gunst meer dan ik kon gelooven:
Doch, om het ryksgezag van Napels hem te ontrooven,
Dat

Dat Lodewyk hem geeft, spoort Ferdinand my aan,
 Door menig gunstbewys, om Gaston te verraên;
 Hy wil myn Hertogdom my heimlyk wedergeeven;
 Tot onderkoning zelfs word ik veelligt verheven;
 Maar 't is een waarder zorg die my aan u verbind:
 Nemours bemint uw telg, en ach!... hy word bemind.

AVOGARO.

Dit heb ik reeds vermoed, toen gy, in liefde aan 't blaaken,
 Van my bevel verkreegt die niet bekend te maaken.
 Zie daar het goed gevolg van uw bedwang, myn vrind;
 Gy treed in 't hartsgeheim van Gaston en myn kind,
 Daar zy onkundig zyn van 't geen wy saamen smeeden...
 Maar waarom hebben zy die liefde nooit beleden?

ALTEMORO.

De Prins had haar beloofd te zwygen van die trouw,
 Totdat zyn vorst daartoe verlof verleenen zou;
 Dit is hem thans gelukt. Dees tyding, die my griefde...

AVOGARO.

'k Heb sterke wapenen tot weering van hun liefde:
 Zo dra Bayard verneemt dat Gaston blaakt in min
 Voor haar die hy verwacht tot zyne gemaalin,
 Dan zal zyn minnenyd, die, door de wraak aan 't branden,
 Held Sotomator reeds deed sneuveln door zyn handen...

ALTEMORO, *zeer levendig.*

ô Hemel! welk een heil word my door 't lot voorspeld!
 Myn medeminnaars de een door d'ander neêrgeveld!
 ô Vrankryk! hy die dus uw helden kan verdeelen
 Mag veilig zich met hoop van overwinning freelen!
 't Is zeker dat de liefde in 't hart den roem verwint.
 Twee vrinden, als hun hart her zelfde voorwerp mint,
 Gaan daadlyk door één' wenk, ééne enkle lonk verloren...

AVOGARO.

(spooren,
 Ach! Vrind! zo liefde in 't hart de wraak niet aan kan
 Verwydert zy voor 't minst de toezicht en 't beleid:

26 GASTON EN BAYARD,

Dus valt de stervling ligtst in 't net voor hem gespreid,
Laat ons vooral de stad hem daadlyk overgeeven.

ALTEMORO,

ó Ja; dus word dat volk in hun verderf gedreven:
Daar barst de kolk van vuur voor hunne voeten uit,
Die geen van hen ontdekt voordat hy de oogen sluit.

Einde van het eerste Bedryf.

T W E E D E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

A V O G A R O , E U P H É M I A .

E U P H É M I A .

Myn vader!

A V O G A R O , *in woede.*

Neen; gy doet myn' haat nog feller blaaken.

E U P H É M I A .

Zou ik uw hartsgeheim aan iemand kenbaar maaken?

A V O G A R O .

Denk dat gyzelf daarvoor aan my ten borg verstrekt.

't Ontkennen baat niet meer; 't is alles u ontdekt.

Wat trouwelooze schelm dorst u 't geheim verklaren?

E U P H É M I A .

(baaren.

Een dengdzaam mensch, wiens naam ik nooit zal open-

A V O G A R O .

Ik zal hem kennen: ja; hy sneuvle door myn staal...

Met meer bedaardheid.

Maar Gaston hoopt dat hy uw hand, als uw gemaal,

Van my ontfangen zal; zelfs durft zyn hart zich vleijen

Dat gy door 't zelfde vuur...

E U P H É M I A .

Zou hy zichzely' misleien,

Wanneer hy denkt, Mynheer, dat hy myn hart bezit,

Dat ik hem teder min, ja dat ik hem aanbid!

Ik open u myn hart, om 't uwe best te winnen.

Eer ik held Gaston zag moest ik hem reeds beminnen:

'k Ontroerde vaak van vreugd op 't glorifyk verhaal

Van zyne heldendaën en grootsche zegepraal:

Men

28 GASTON EN BAYARD,

Men zag my, op 't gerucht van zyn gevaar, verbleeken :
Zyn roem scheen in myn ziel een' fieren moed te ont-
steeken :

Myn hart riep , vol verlangst , hem telkens naar dit oord :
Ik wenschte hem , door liefde en glorizucht gespoord ,
Steeds nieuwe deugden toe , steeds nieuwe lauwerbladen ,
En zag dien wensch vervuld door zyn doorluchte daa-
den.

Zyn hoofd was te Agnadel met lauwrē reeds versierd ,
Toen 't fiere Brescia door hem veroverd wierd .

Gy zaagt zyn' moed , zyn deugd en zyn bevalligheden ,
Betoovrende ieders hart , door ieder angebeden .

Hoe bitter heeft hy niet myns broeders dood beschreid ,
Die toen het offer was van driftig wanbeleid !

Maar welk een diep ontzag heeft hy u niet bewezen ,

Toen ik , door weldaën , hem uw droefheid zag geneezen !

Dit zelf , dit trof uw hart . Bayard intusfchen zocht ,
Van Gaston onbewust , aan my te zyn verknocht ;

Ik vond geen reën Bayard toen nog te wederstreeven ,

Zo lang de vorst zyn stem tot Gastons echt moest gee-
ven .

Helaas ! één vonk van liefde , in een gestreng gemoed ,

Word ligt een hevig vuur , een onuitbluschbre gloed !

Bayard eischt thans myn hand . Wat lot staat my te vree-
zen !

weezen . . .

'k Zal mooglyk tusfchen hen een toorts van tweedragt

Maar een veel grooter angst beknelt myn siddrend hart :

Myn Vader ! uw gevaar baart my een selder smart : (men ;

't Geheim van 't vloekverbond staat aan den dag te ko-

En , als vorst Lodewyk uw' toeleg heeft vernomen ,

Wie weet of hy , na al die gruwzaame euveldaën ,

Aan held Nemours voor u vergifnis toe wil staan .

Verfoei uw spoorloosheën , eer 't mooglyk is te spade !

Bekennen wy die zelf ; of twyfelt ge aan genade ,

Als liefde , neérgekniel'd voor 't voorwerp van haar

trouw ,

Haar'

Haar' traanenvloed vermengt met dien van 't waar berouw?

AVOGARO.

Ik, om 't onwaardig vuur dat Gaston kon ontfleeken,
't Vermaak me ontrooven om myn gade en zoon te
wreeken?

Zaagt gy uw' broeder niet in dit paleis vermoord,
Door 's Gaulers woedend staal met wond op wond door-
boord?

Hier hield ik, vol van woede en vaderlyk erbarmen,
Zyn ligchaam, wreed verscheurd, nog in myn beevende
armen:

Hier drukte hy myn hand nog voor den laaften maal;
Hier riep zyn veege mond, met naauwverstaanbre taal,
Zyn' vader aan om wraak; en ik, daar door verwoeder,
Bezwoer die by zyne asch, by zyne ontzielde moeder;
Die moeder, die by 't lyk haar' laaften adem gaf,
Verpligte my om hen te volgen in het graf.

Uw wreede tederheid kon my in 't woën weêrstreeven;
Maar tot myn wraak alleen verdroeg ik 't lastig leven.

Gy weet dat reeds myn hart, lang eer ik zo veel kwaad
Van Vrankryk heb geleên, dien landäart heeft gehaat:

Elk vloekt dat volk, dat ons zo smaadyk wil verdrukken,
Dat ons geboren acht om schandelyk te bukken

Voor ieder dwingland wien dees heerschappy behaagt,
En elk gelukkig acht die zyne ketens draagt.

'k Bevry myn vaderland door naar de wraak te hooren:
Italië is geenszins aan Vrankryks vorst beschoren.

Wat rechten had dit volk om kryg en rouw en moord
Te brengen uit hun land in dit gelukkig oord? (geeven:

Hun rampspoed zal, voor 't minst, myn smart vertroosting
Dees dag zy voor al 't heir de laafte dag van 't leven:

Gantsch Vrankryk zy vervuld met vaders zonder troost,
Wier hart, als 't myne, schreit om 't missen van hun kroost.

EUPHÉMIA.

Hoe dwaalt gy door uw woede! ach! laat u toch beweegen!
Heeft

Heeft Lodewyk Milaan door 't erfrecht niet verkregen?
 Gy zyt zyn onderzaat: hy is uw opperheer:
 Strekt u de grootfche naam van Franschman niet tot eer?
 't Is billyk dat uw hart zich voor dien vorst verneder'.
 Uwe eer, belang en pligt 't roept all' tot hem u weder.
 Aanvaard voor uwen zoon een' veel doorluchter zoon,
 Wiens liefde in my uw bloed zal plaatfen op den troon:
 Ach! mogt de fcepterglans uw hartewee verzoeten!
 Nemours legt Napels kroon met eerbied aan uw voeten,
 Daar uwe glorizucht nooit om dien luifter dacht;
 En gy, gereed om 't hart dat u bemint en acht
 Te treffen met uw' dolk, als een ontmensch't verraader,
 Gy tracht zyn beul te zyn veel liever dan zyn vader!

* AVOGARO.

Hoe! waant gy dat myn hart misleid zou zyn door 't fchoon,
 Dat fchynfchoon van een' rang uw' minnaar aangeboon?
 En kan ik, van den aart van 't wufte volk vertrouwen
 Dat Gaston ooit de kroon van Napels zal behouën?
 Of heeft hy meer geluk dan Karel, die dat ryk
 Welhaast verlaaten moest? Of zou hy Lodewyk, (ven?
 Aan wien men 't mede ontroofde, in magt te boven ftree-
 En zo hy, op zyn beurt, word uit het ryk verdreven,
 Moet ik, ver' van myn land, ontbloot van eer en staat,
 Hem volgende in zyn vlucht, van elk veracht, verfmaad
 Gelyk een hoveling eens konings zonder flaaten,
 Myn leven zien ten prooije aan ramp op ramp gelaaten?
 Venedig is 't alleen wiens wet ik hier erken,
 Terwyl ikzelf de heer en 't hoofd eens graffchaps bent:
 Myn tytels en gezag, myn naam en rang te gader
 Herleefden in myn' zoon, tot glori van zyn' vader.

Met vervoering.

Myn zoon was al myn hoop, myn glori, lust en vreugd;
 'k Verdubbelde myn' roem door zyne heldendeugd;
 Dit alles is voor my met hem in 't graf verloren:
 Het kroost is vreemd voor my dat uit u word geboren:

Myn

Myn naam verdwynt en sterft voor eeuwig van deeze aard:
De zoonen uws gemaals zyn voor myn' flam niets waard.

EUPHÉMIA.

Hoe slecht is onze kunne in achting by de grooten!
Zy achten naauwlyks ons als uit hun bloed gesproten;
Een zoon, wiens rang het hart door trotsche hoop ver-
blind,

Word meer door hovaardy, dan door natuur bemind.
Myn waarde vader, ach! zult gy dan nooit gheengen
Dat myne liefde uw hart van 't dwaalspoor af mag brengen.
'k Heb billyk stof tot klagt; en ach! ik smeek genaë.

Zy knielt.

Zal 't u tot blydschap zyn zo ik door druk verga?
Ik ben alleen uw troost; gy hebt thans niemand nader;
Wees voor Euphémia een teerbeminnend vader!
Men maakt, wanneer ons hart slechts peinst op wraak en
haat,

Ligt een gewoonte, in 't eind, van dat verfoeilyk kwaad.
Laat, laat een zachter drift de stem der wraak versmooren.
Natuur doet, aan uw kniën, een tedre stem u hooren:
Verander voor die telg, die u de Hemel gaf,
Het dierbaar leven niet in de allerwreedste straf:
Herleest de deugd door my in de oorzaak van myn leven,
Dan schenk ik hem zelfs meer dan hy my heeft gegeven.

AVOGARO.

Sta op: verberg uw klagt, die myne gramfchap sard
De wraak is al myn heil, de wellust van myn hart.

Met woede.

Ik offer, schoon uw ziel van zulk een woede gruwe,
Aan deeze drift met vreugd myn bloed en ook het uwe.
Slaayin van een' tiran, wiens haat uw gantsch geslacht
Wreedartig heeft vervolgd en deerlyk omgebracht,
Uw onnatuurlyk hart, gewyd aan dien verrader,
Bchoort my langer niet... ik ben niet meer uw vader.

EUPHÉMIA.

Mynheer.

AVOGARO.

Men nadert ons. 't Is Gastons vrind: welaan;
Doe hem myn hartsgeheim vry tot myn' val verstaan;
Maar beef.

EUPHÉMIA.

Rampzalige, ach!

*Terwyl zy neêrslagtig blyft peinzen, vertrekt Avogaro,
en geeft aan Altemoro een teken van verstand-
houding.*

TWEDE TOONEEL.

ALTEMORO, EUPHÉMIA.

EUPHÉMIA, met leevendigheid.

Bescherm myns vaders leven:
Hy heeft u blyk op blyk van zyne gunst gegeeven,
En in uw ballingschap uw deerlyk lot verzoet:
Hy loopt in zyn verderf zo gy hem niet behoet,
Brenge, in dit vreeslyk uur, myn weldaën u te binnen:
Ik was het die u deed held Gastons vrindschap winnen:
Uw pligt eischt thans uw zorg voor beide uw vrinden,
ach!

Voorkom hunn' beider ramp; laat dees rampzaalge dag...

ALTEMORO, met eene geveinsde verwondering.

Wat hoor ik!

EUPHÉMIA.

Toon die trouw, waarvan wy ons beloofden...
'k Zie Gaston met Bayard, omringd van legerhoofden;
Myn ziel, te fel ontroerd, verbergt voor hem haar' rouw:
Mynheer, verwydren we ons.

D E R.

D E R D E T O O N E E L.

GASTON, BAYARD, EUPHÉMIA, ALTEMORO,
D'ALÈGRE, *Fransche Ridder.*

GASTON, *met een opgerold papier in de hand, tegen Euphémia.*

Ontwyk my niet, Mevrouw.
Gy ziet uw krygsvolk hier. Dees pracht der oorlogsvelden
Mishaagt geenszins aan 't oog van 't achtbaar kroost der (helden:
Eén lonk uit uw gezicht spoort tot uw wraak hen aan,
En doet hun moedig hart zichzely' te boven gaan.
Als Vrankryks volk hunn' roem de schoonheid toe mag wyden,

Dan vliegt die heldendrom om in haar' dienst te sryden...
Maar hoe! gy schreit, Mevrouw! wat droefheid treft uw
EUPHÉMIA. (hart?

Ach Prins! dees dag van roem is ook een dag van smart.
Myn vader... zyn gevaar... het uwe... 's lands gevaaren...
Dit alles moet myn ziel de selfte sidring baaren.

BAYARD.

Hoe! sidring! daar Nemours, die altyd overwon,
Den vyand driemaal sloeg, twee steden wreken kon,
En, in zo kort een' tyd, de kunst der stervelingen,
Ja, door een wondre kracht, natuur zelf kon bedwingen!
Thans mag der Franschen roem hunn' moed te boven gaan,
Door hun doorluchtig hoofd: zy beefden voor Milaan,
Men ziet thans Julius voor Romes wal zelfs beeven!

Wyzende op Nemours.

't Verwisslen van één' man kan zo veel voorspoed geeven.

C GAS-

GASTON.

Die man is min zyn kunst dan zyn geluk verplicht.
Wat wondren had Bayard met zulk een volk verricht!

BAYARD.

Meer dan ik immer deed deed gy in vierpaar dagen:
Uw laatste togt doet elk van 't kunstbeleid gewaagen,
Dat gy alleen bezit: Bayard zelf heeft gebeeft,
By 't zien des hinderpaals dien gy te boven sreeft.

GASTON. (gegeeven.)

Myn krygstucht, streng, doch nut, heeft ons dien spoed
Ik heb de hooffsche pracht myn leger uitgedreven,
Die menigmaal den loop der helden heeft vertraagd,
Hunn' arm verslappen deed, hun harten heeft verlaagd.
De glans van 't wapentuig is al de pracht dier helden,
Die nimmer hunnen roem in grootsche weelde stelden.

Tegen de Ridders.

Myn Vrinden, toeft een poos eer gy ten sryde gaat:
Vier uren zyn genoeg tot rust van een' soldaat.
Ik wil in Brescia het leger overvallen,
Dat las zich altoos houd besloten in zyn wallen,
Terwyl het, zo 't zich had bediend van de overmagt,
Myn kleine bende reeds vernield had en geslagt.
Dit nieuwe wonderwerk kan thans myn' moed bekooren:
Gantsch Vrankryk zie deez' dag vorst Karels tyd herbo-
Toen deeze koning, door drie vorsten aangevat, (ren,
Meer krygsgevangnen kreeg dan hy soldaaten had. (nen:
Komt, trachten we ons een' weg naar zulk eene eer te baa-
Men brenge in Romes muur onze achtbre lelivaanen:
Herwinnen we ons gebied van Spanjes opperheer:
De eer die hy ééns verloor bekomt hy nimmer weér.

Met eene edele verrukking.

O Ridders! 'k breng u thans een dierbre wet te binnen.
De dienst van 't vaderland kan 't hart der schoonen win-
Laat ons dit uur doen zien wie van deez' heldenstoet (nen:

De

De meeste liefde wint door d' eelsten heldenmoed.

Met levendigheid Euphémia vertoonende.

Ziet hier het waardig doel dat myne ziel doet blaaken:
Ik mag, door 'skonings keuz', dien gloed ukenbaar maaken:
Haar liefde heeft voorlang myn zucht voor 't land be-
BAYARD, *ter zyde.* (loond.

o Hemel!

GASTON, *met meerder drift.*

Zo dees dag myn hoofd met lauwwren kroont,
Wil ik, op morgen zelf', voor Bresciaas altaaren,
Myn glori en myn' moed met haare deugden paaren,
En, binnen weinig tyds, haar' liefdegloed ten loon,
In Napels haar' gemaal doen pralen met de kroon.

BAYARD.

Gy haar gemaal, Mynheer!

GASTON.

Ge ontroert! wat doet u yzen?

BAYARD.

Gy kent Bayard: zyn' moed zal hy dit uur bewyzen:
Ik min die schoone, met een drift die alles tart.

GASTON, *droevig.*

My haar ontrukken! gy! ontruk veeleer my 't hart.

BAYARD, *met eene bedaarde drift.*

Eer ik haar misfen zou derf ik veel liever 't leven.

GASTON.

Bayard!

EUPHÉMIA.

Ach! Prins! ik bid bedaar: gy doet my beeven.

BAYARD, *gemelyk.*

Euphémia! kan 't zyn! gy mint hem! welk een spyt!
't Verbergen van dien gloed ontvonkt myn' minnenyd:
Maar 'k heb op u een recht, dat nooit mag zyn gefchonden;

Ik heb uws vaders woord; gy zyt aan my verbonden;
En ik verweer dat recht ten koste van myn bloed.

GASTON, *met drift.*

Myn rechten zyn haar keuz', myn liefde en heldenmoed.
Meer bedaard.

Nemours kan, als Bayard, die ongekrenkt bewaaren.

BAYARD.

Wel nu... waar neen; myn plicht verbied my voort te vaa-
Uw naam, uw rang... (ren:

GASTON.

Myn rang? welaan, ik leg dien neer:
Gy zyt met my gelyk door liefde en deugd en eer.

BAYARD.

Ach! ik waardeer u meer dan d'eersten medeminnaar,

GASTON.

Wat zegt gy? hoe!

BAYARD.

Ja, Prins, ik wierd zyn overwinnaar:
Dit is een daad, Mevrouw, waarvan gy nimmer wist:
'k Heb Satomator reeds uw hand eertyds betwist;
Myn arm, gewapend door de liefde, deed hem sneeven.

GASTON.

(ven.
Een voorbeeld van dien aart, Bayard, deed nooit my bee-
Maar 'k moest u reeds verstaan; dit woord is my genoeg.

Tegen de Ridder.

Dat elk van u terstond zich op zyn' post vervoeg';
Men wachte myn bevel en maak' ten stryd' zich vaardig.

*De Ridder trekt niet, zy schynen ontseld en
spreken stil onder elkanderen. Nemours vervolgt,*

Bayard by de hand neemende. (dig,

Ik acht uw hart te grootsch, te deugdzaam en roemwaar.
Dan dat gy dulden zoud dat onze twist ooit schand'

En

En uadeel baaren zou aan 't dierbaar vaderland.
Ik wil aan u, Bayard, 't geen ik besloot vertrouwen,
En myn geheim ontwerp naauwkeurig doen beschouwen.

Hy geeft Bayard het opgerold papier.

Doorzoek thans of myn jeugd ook myn beleid bedroog:
Sla op myn krygsbeleid uw wys voorzichtig oog.
Laat ons vereend, met moed, tot eer des staats, verwinnen;
'k Zal, zo't myne eer dan duld, een' andren stryd beginnen.

BAYARD, *bewogen.*

Ach! Prins!...

GASTON.

Vertrek, Bayard.

Bayard vertrekt, gevolgd van de Ridders.

VIERDE TOONEEL.

GASTON, EUPHÉMIA.

EUPHÉMIA.

Wat neemt gy voor, Mynheer?
Waant gy dat ik een hart dat dorst naar bloed begeer?
Een liefde, die een' vrind berooven zal van 't leven?
Of u door 't schuldig staal van zyne hand doen sneeven?
En 't zou myn noodlot zyn, ó Hemel! wilt gy dit!
Te derven 't geen ik acht, of 't geen myn hart aanbid!

GASTON.

Verban dien schrik, Mevrouw, uit uwe ontroerde zinnen.
Bayard kan mooglyk nog zyn woeste drift verwinnen:
Ik laat aan hem den tyd dat hy zich kan beraên.
'k Wil dat hy my uw hand vrywillig af zal staan;
Die daad alleen verschoon' de trotscheid zynere reden.
Had ik dit ongelyk met meer geduld geleden,
Ik waar' yeelligt myne eer en ook myn rechten kwyt;
Maar mooglyk wierd Bayard te fel vervoerd van spyt.

38 GASTON EN BAYARD,

Door d'onverwachten schrik dien hem myn min moest
 Wie kan by u de magt op zyne ziel bewaaren! (baaren;
 Ik zelf, ondanks myn hart, door grimmigheid verblind...
 Hy is zo schuldig niet, hy zag zich niet bemind.

VYFDE TOONEEL.

GASTON, EUPHÉMIA, AVOGARO.

AVOGARO.

Vergeef dat ik Bayard zo roekloos hoop dorst geeven;
 't is waar, doorluchte Prins, ik heb hierin misdreven:
 Nooit dacht ik dat Nemours myn telg zyn hand zou bién:
 Maar, dat Bayard vry dreig', gy zult haar de uwe zien.

GASTON.

Ik wilde, ó waarde Graaf, myn liefde u niet ontdekken,
 Toen's konings weigering u kon tot schande strekken,
 En heb, opdat die hoon u niet gebeuren mogt,
 Hem eerst verlof tot d'echt met uwe telg verzocht.
 Vrees geenszins held Bayard: deeze arm beschermt myn'
 Mogt myne oprechte liefde en tedre zorg te gader (vader:
 Een' zoon hergeeeven aan uw hart, door druk bestreên!

AVOGARO.

Ik zie op deezen dag het eind' van myn geweên!
 Myn zoon! die dierbre naam verzacht myn boezem-
Hy omhelst hem. (smarte.

EUPHÉMIA, *ter zyde.*

Hy drukt hem aan zyn borst, en vloekt hem in zyn harte.

Tegen Gaston.

Neen, Prins, begeer my nooit tot uwe gemaalin:
 Myn vader weet te wel dat ik vergeefs u min.
 Zo zelfs dit wreed gevecht deez' dag niet mogt gebeuren,
 Zal een veel wreeder lot my uit uwe armen scheuren:
 Be-

Bedrukten zien zich steeds vervolgd door nieuwen druk,
En 't onheil volgt altyd een ander ongeluk.

AVOGARO, *zacht tegen Euphémia.*

Hoe! durft gy dan?...

GASTON.

Vaar voort.

EUPHÉMIA, *met verlegenheid, nu en dan haar
vader aanziende.*

De wreefle Bresciaanen
Zyn bezig zich een' weg tot uw verderf te baanen;
En, als uw wreekende arm hen billyk loon verschaft,
Word mooglyk myn geflacht, daar woonende, ook ge-
straft:

Veelligt verbind my 't bloed aan zulke snoode harten,
Wier straf Euphémia in eeuwigheid zou smarten.

GASTON.

Myn vader! acht gy me ook zo wreed dan van gemoed,
Dat ik myn strengheid zelfs zou toonen aan uw bloed?

Tegen Euphémia.

De neef van Lodewyk, gelast om hem te wreeken,
Toont ook zyns konings gunst, zo menigwerf gebleken.
Die traanen heeft gestort zucht om eens anders smart;
Hy die geleden heeft troost best een treurig hart.

Myn vorst zag reeds zyn jeugd, door duizend ongeluk-
Aan een onrustig hof, op 't ysfelykst verdrukken; (ken,
Hy weende by den troon, hem eigen door het bloed;
En langs den nutten weg van harden tegenspoed,
Den vorsten onbekend, moest hy dien troon betreden;
Hy trad op 't pad der deugd langs 't pad der tegenheden:
Zyn hart, door leed geleerd, hoort der bedrukten stem:
De mensch en koning toont zich luisterrykst in hem;
En ik, wiens kindsheid deelde in zyne tegenspoeden,
Leerde, op dezelfde wyz', in 't hart de deernis voeden.

40 GASTON EN BAYARD,

EUPHÉMIA.

De schuldbekendtenis zou dan uw edel hart...?

ZESDE TOONEEL.

GASTON, EUPHÉMIA, AVOGARO,
ALTEMORO.

ALTEMORO.

Prins, ik ontving voor u dees lettren van Bayard.

GASTON, *leest*:

„Die iemands eer bezwalkt moet ook die eer herstellen;
„Nooit stelt een edel hart zulk een voldoening uit.
„Het krygsloot kan, ô Prins, deez' dag my nedervellen,
„En 'k wil aan de eer voldoen eer ik myne oogen sluit.
„ Myn opperhoofd kan zelf verkiezen
„De wapens, rechters, plaats, naar hy 't geraden vind.
„Laat ons dit oogenblik van glori niet verliezen:
„Ik, die hem daag ten sryde, ik blyf nochtans zyn vrind.

AVOGARO.

Wie ziet hierin Bayard? wie moet dit niet mispryzen?

GASTON.

Ik zie hierin de liefde, alleen de klip der wyzen.

Tegen Altemoro.

Welaan: dat hy terstond ten sryd' zich vaardig maak'...

EUPHÉMIA, *in woede.*

Neen; 'k vlieg, opdat ik straks die dubble misdaad staak'.

Haaren vader aanzierende.

Met recht moet dit gevaar myn ziel met schrik bezwaa-

Tegen Gaston.

(*ren.*

Ik zal Bayard het recht waarop hy steunt verklaaren,
En toonen hem dat hy, my dwingend' tot myn leed,

Der

Der riddren wet en pligt ontaart met voeten treed;
 Dat hy zyn land verraad zo hy zichzely' doet sneeven;
 Dat hy my 't licht ontrukkt door 't korten van uw leven;
 Ja dat altyd een wyze, als hy zichzely' verwint,
 Daarin den grootsten roem, den eelsten wellust vind;
 Gebruikende al de magt om harten te overwinnen,
 Die 't voorwerp dat men mint heeft op eens minnaars zin-
 En dan, zo ik nog niets kan winnen op zyn hart, (nen;
 Zal hy, die 't bloed vergiet van Gaston of Bayard,
 Myn' onverzoeubren haat en de algemeene schande
 Ten loon genieten voor zo wreed eene offerhande.

Zy vertrekt.

Z E V E N D E T O O N N E E L.

GASTON, AVOGARO, ALTEMORO.

GASTON.

Haar pooging is vergeefs. Dees brief verwekt myn spyt,
 Na zulk een woest gedrag verhaast ikzelf den stryd.
 Bayard, ik zocht, kon 't zyn, dien ramp te wederstreeven;
 Maar gy verhaast ons lot; 'k moet u voldoening geeven.

AVOGARO, *met eene gemaakte gramfchap.*

Mynheer, had gy deez' brief, die oorzaak van verdriet,
 Niet aan den prins bezorgd...

ALTEMORO, *met eene valfche eenvoudigheid.*

Ik wist den inhoud niet;
 Ook is 't Bayard alleen wiens val men heeft te vreezen:
 De Hemel zal gewis held Gastons byftand weezen,
 Die, fleunende op zyn recht, zyn' vyand moedig tart:
 En, wat Bayard betreft, de Hemel kent zyn hart.

GASTON.

Hoe!

42 GASTON EN BAYARD,

ALTEMORO,

Hy verkocht zich hier aan 't hoofd van 's vyands ben-
Gy straft dus ook een' schelm die eer en plicht dorst schen-

GASTON.

Bayard verraader! hy! kent gy zyn' heldenaart?
'k Vergaf u nooit die taal zo gy een Franschman waart,

ALTEMORO.

Nochtans...

GASTON.

Ik wil dien smaad om uwe drift verschoonen:
Geen grooter gunstbewys kan u myn vriendschap toon-
nen...

Maar hoe! myn arm bestryd dan zulk een' eedlen held!
'k Voel dat den trotsche hoop myn glorizucht voorस्पelt,
Dat, zo ik aan Bayard de zege kon ontrukken,
Geen overwinning ooit kan aan myn' moed mislukken;
Dat Vrankryk, dat Euroop', ja zelfs 't verbaasd heelal
My als den grootsten held van 't aardryk roemen zal...
Verfoeilijk denkbeeld, ga voor eeuwig my ontvluchten!
Ik hoor myn vaderland, ik hoor de vriendschap zuchten!

Tegen Avogaro.

Helaas! 'k Bemin Bayard, en dit vernielend staal
Zoekt in zyn edel hart een nieuwe zegepraal;
In dat grootmoedig hart, waarin de deugd steeds woonde,
Dat hart, dat steeds het merk der zuivere eer vertoonde!
ô Dierbre landgenoot! getrouwe krygsman, gy,
Die niet versmaadde uw' vorst te dienen onder my!
'k Zou, stervend' door uw hand, u echter nog beminnen.

Toornig.

ô Eer! wreedaartige eer! gy streelt en pynt myn zinnen;
En gy, ô lauwwen, gy, die ik bemin en haat!
Nemours vloekt u in 't hart, daar hy u plukken gaat!

Te-

Tegen Altemoro.

Welaan; gy kunt Bayard terstond myn antwoord bren-
Hy wederhoud hem. (gen...

Maar 't leger zal gewis dien tweestryd nooit gehengen;
 Indien het volk by tyds ons lyfsgevaar ontdekt,
 Is 't zeker dat elks hart ons tot een scheidsmuur strekt.
 Draagt zorg voor dit geheim, verspreid het niet, myn
Tegen Altemoro. (vrinden.

Dat binnen 't uur Bayard zich op dees plaats laat' vinden;
 De kling is myn geweer, 't is dat waarmee die held
 Reeds Satomañor heeft in tweestryd neêrgeveld:
 Gy beiden zult alleen hierby getuigen wezen,

AVOGARO.

Hoe! ik?

GASTON.

't Strekt u tot eer.

*Hy geeft Altemoro een teken om te vertrekken, die
 hem gehoorzaamt.*

AVOGARO.

Myn zoon! wat moet ik vreezen!

GASTON.

Euphémia! Helaas! ontvlieden wy haar smart.
 Wat ook hier de uitslag zy, vertroost haar teder hart.
 'k Ga zorgen dat de Staat, indien ik word verslaagen,
 Al schreiende op myn graf de zegen weg zal draagen.
 Bayard, indien ik sterf zy Lodewyk voldaan:
 'k Wil dat gy, door myn zorg met weldaén overlaén,
 Nayvrig op myne eer, myn' naam zult doen herleeven;
 Dus zal myn nederlaag uw' roem te boven streeven.

Hy vertrekt.

ACHTSTE TOONEEL.

AVOGARO, *alleen.*

Zie door myn'vyand zelv' myn wenschen danvoldaan:
 'k Zal, welk een nieuw geluk! hen beiden doen vergaan:
 Wy, kundig van 't gevecht, bedekt voor hun soldaaten,
 Zien beider leven thans in onze hand gelaaten:
 Wy kunnen, als hier de een den andren sneuveln doet,
 Den overwinnaar straks versmooren in zyn bloed.
 Welaan; dat straks de poort der vesting zy ontsloten
 Voor Romes legermagt en zyne toggenooten.
 O Vrankryk! al uw volk, verdrongen en ontfeld,
 Beroofd van opperhoofd, worde overal geveld:
 Dat naauwlyks één van hen ontslippe aan onze benden,
 Die, siddrend', Lodewyk 't verhaal doe dier elenden.
 Italië heeft steeds u, als zyn roë, gevreesd;
 Maar 't is in 't einde altyd der Gaulen graf geweest.

Einde van het tweede bedryf.

T R E U R S P E L. 45
D E R D E B E D R Y F.
E E R S T E T O O N E E L.

ALTEMORO, AVOGARO.

Zy komen elk van eenen byzonderen kant.

ALTEMORO.

Euphémia, Mynheer, werkt vruchtloos op Bayard:
Ze ontsteekt de liefde en toorn nog feller in zyn hart.

AVOGARO.

Pescare is by de brug, die word straks ingenomen:
Als gy hem 't teken geeft zal hy te voorschyn komen.

ALTEMORO.

Het doodlyk uur genaakt, waarin hier de eene held
Op 't overwonnen lyk door ons word neêrgeveld.

AVOGARO.

(aanschouwen?)

Maar spreek! zou Ferdinand dien moord met vreugd
De broeder van zyn gaê!... kan ik gerust vertrouwen
Dat hy u zulks gebood? zou hy?...

ALTEMORO.

Verbeeld u niet

Dat ooit een schrander vorst het wanbedryf gebied:
Een kundig hoovling weet der vorsten wil te raaden,
En spaart aldus hunne eer door nuttige euveldaaden.
In Napels kiest het volk prins Gaston tot den troon;
Die hem het leven rooft geeft Ferdinand een kroon.
De deugd, den vorst onnut, hoop' vruchtloos op beloo-
ning;

(koning.

Maar door zo groot een' dienst behaagt men aan zyn'
Dit haatlyk heldenpaar, verbysterd door hunn' moed,
Ontrooft ons beiden de eer van 't storten van hun bloed.

Uw

Uw dochter dient met hen de min die 't hart my griefde;
 Zy straft, haars ondanks, zich voor haare onwaarde liefde;
 Ja dryft hem dien zy mint den moorddolk zelve in 't hart,
 En offert aan myn liefde en Gaston en Bayard.
 Komt, wreekt u op uzelv', gehaate medeminnaars,
 Verwoesters van ons land, geldgierige overwinnaars,
 Die, daar gy ons al 't goed dat ons behoort ontroofte,
 Ons zelfs het hart ontrukte aan ons bezit beloofd.

AVOGARO.

Bedaar. Vrees door één woord uw liefde te openbaaren;
 Gy moet die, meer dan ooit, met zorg in 't hart bewaaren.
 Betoom, als ik, uw' toorn, uw liefde en wraak ter gunst:
 't Bedekken van ons hart, dit is voor ons geen kunst.
 Gy moet vooral den slag vertraagen of vervroegen,
 De ontwerpen scheiden of die by elkander voegen,
 Naar tydsomstandigheên. Dat tot dit wigtig stuk
 Hier alles vaardig zy, en dat ons niets mistukk';
 Want altyd vrees ik nog, daar wy 't gevecht verbeiden,
 Dat ligt het gantsche heir dit heldenpaar zal scheiden.

ALTEMORO.

Verban die vrees, Mynheer. Bayard treed herwaards aan:
 Ik vlieg opdat ik dir aan Gaston doe verstaan.

T W E E D E T O O N E E L.

AVOGARO, BAYARD.

BAYARD, *met bedaardheid.*

Dit's dan de plaats waar ik op nieuws naar de eer moet
 streeven!

Geen zegepraal kon ooit my schooner lauwrên geeven.
 'k Zie u met blydschap tot myn' rechter aangesteld.

AVOGARO.

Zo 'k twyfelde aan uw zege, ik waar' dees plaats ontsteld.

Ba-

Bayard verwint gewis wanneer Bayard gaat ftryden.
 Die losse jongeling verdient myn medelyden;
 Maar 't zou my, ó Bayard, veelmeer aan 't harte gaan,
 Zo ik, door dwang geperst, de vriendschap moest verraên:
 Ja, zonder dit gevecht had my de hoop begeeven
 Om 't koningklyk besluit te kunnen wederstreeven.
 Nemours, die, hierop stout, myn telg ten huwlyk vraagt,
 Ziet door Euphémia zyn pooging onderschraagd;
 Hunne onderlinge min, door 's vorsten magt verdedigd,
 Acht door den tegenstand eens vaders zich beleedigd.

BAYARD.

Ach! zy aanbid Nemours, 't geen zy my zelf belyd!
 Elk woord uit haaren mond ontvonkt myn' minnenyd.
 Hoe! zelfs die hoon vergroot al haar bekoorlykheden!
 Door welk een kracht van taal heeft zy myn drift be-
 freden!

Haar traanenvloed drong nog haar reednen sterker aan...
 Indien my de eer vergunde om weér te rug te gaan,
 En met geen' yzren arm de loopbaan van ons leven
 Had afgeperkt... ik kon de ondankbre niet weérstreeven.
 ó Liefde! ach! welk een juk hebt gy my opgelegd!
 Door u word ons 't gebied op onze ziel ontzegd!
 Gy maakt door uwe magt den mensch een ander wezen!
 Bayard eert uw gezag en heeft zichzelv' te vreezen!
 Men komt.

AVOGARO, *ter zyde.*

Hun dood genaakt en 't einde van myn smart.

D E R D E T O O N E E L.

GASTON, BAYARD, ALTEMORO, AVOGARO.

GASTON.

Indien de reden eens uw driften volgt, Bayard,
 Be-

Beschuldig dan uzelv' en wil ons lot beklaagen:
De eer eischt dat wy voor haar ons beider leven waagen.

Hy geeft aan Altemoro een opgerold papier.

Vrees niets, indien ik sterf, van 's konings ongenaë:
Dat hem uw moed voor u en my ten dienste staa:
Hy heeft met recht dien prys voor myn gemis te wachten,
Betaal hem dus myn bloed. Maar, zo ik u mogt slagten,
Wat toch hergeef ik hem voor 't missen van Bayard!
Ontfang myn laatst vaarwel, zo smartlyk voor myn hart:
Vaarwel! 'k bemin u nog, al word gy myn' verwinnaar,
Omhels voor 't laatste een' vrind.

Hy omhelst hem en trekt vervolgens' zyn' degen.

Beftry een' medeminnaar.

BAYARD.

'k Heb u beleedigd, Prins, en schaamte was myn loon:
Ik wilde door myn' moed my zuivren van dien hoon.
En, om myn' levensloop op nieuw aan de eer te wyden,
Weet ik hoe dat Bayard held Gaston moet bestryden.
O Zuilen van den Staat, doorluchtige oorlogslieën,
Treed toe.

Verscheiden Ridders komen in de zaal.

AVOGARO, ter zyde.

Wat tegenspoed!

BAYARD, met levendigheid.

Gy, wie ik eerst deed zien

Wat woede en spyt in my de minnenyd verwekte,
Getuigen van de drift die mynen roem bevlekte,
Chabannes, Luxemburg, Tonnerre, d'Aubigny,
Brisfac, myn dappre vrind, en gy, myn Coligny,
Gy, wie ik, door een wit zo edel en verheven,
Verzocht dat ge ongemerkt u herwaards zoud begeeven;

Tegen Euphémia die van de andere zyde inkomt.

En gy, die 't voorwerp zyt van myne liefde en trouw,

Gy

Gy, die ik hoogst vereër door 't misdryf en berouw,
Hy trekt zyn' degen met de schede uit.
 Beschouwt... hoe zich Bayard grootmoedig kan vernêe-
Hy legt denzelyen voor Gastons voeten neder. (ren.

Ziet hoe de deugd en de eer hem tot zyn' pligt doen keeren,
 Hoe hy dien pligt vervult, zyn glori recht verschaft,
 En hoe een oorlogsmann zich voor een dwaaling straft.

GASTON. (stroomen!

Ontroerd, verrukt van vreugd, voel ik myn traanen
 Bayard geeft my zyn kling, nu is myn heil volkomen!

*Hy neemt den degen van Bayard op en geeft hem den
 zynen.*

Dat myn geweer het uwe, en 't uwe 't myne zy.
 Befryders van myn' vorst, heeft meer dan ooit voor my!
 Het staal van held Bayard geleid myn togtgenooten:
 Dees staf van krygsmans eer zal aller moed vergrooten.
 Gy, Franschen! ziet dit uur dat Gaston zulk een' vriend
 En medeminnaar ook door zyne deugd verdient.

Tegen Altemoro.

Gy kunt thans aan den held 't geschrift in handen geeven,
 Dat hy ontfangen moest zo hy my had doen sneeven.

Bayard neemt het papier.

Gy, in wiens hart ik dacht te leeven na myn' dood,
 Zie welk een' buit Nemours aan uwe zege bood: (gen,
 De vorst zwoer, zo het lot in 't veld myn bloed mogt plen-
 Dat hy myn' laatste wil naauwkeurig zou volbrengen;
 En gy wierd door dit schrift, zo gy verwinnaar waart,
 Tot graaf en hertog van Nemours en Foix verklaard:
 Myn naam, door u gevoerd, zou nooit van de aard' ver-
 sterven;

Maar door uw heldendaen eene eeuwige eer verwerven.

Mevrouw, ik waagde zelfs 't beschikken van uw hart;
 Gy had my niet vermaad herleevende in Bayard:

D

Uwe

Uwe eedle ziel zou de onze in grootheid evenaaren:
 Eèn wonderwerk van eer kan andre wondren baaren.
 'k Weet zelfs niet of myn ziel, in de overmaat van vreugd,
 Geheel verrukt door 't schoon der luisterryke deugd,
 Der eedle glorizucht, die in myn hart ontbrandde,
 Van uw bezit... ô Neen, die yslyke offerhande,
 Myn waarde Euphémia, is geenszins in myn magt.

BAYARD.

Die word van my geëischt, één woord is hier van kracht:
 Gy word bemind: vergeef myn schuld, verschoon myn
 jaaren:

Door zulk eene offerhand' moet ik myne eer bewaaren.
 Ja, 'k wil uw hand, Mevrouw, hem afstaan voor altyd.

Tegen Avogaro.

'k Ontsla u van uw woord.

Tegen Euphémia.

Vergeef myn woede en spyt.
 't Gebruik der redenskracht was myne ziel ontogen:
 Verschoon, Mevrouw, 't bedryf van uwe aanminnige
 oogen,

Beschouw hun groote kracht in 't geen hier is verricht;
 Zy hebben zelfs Bayard doen wanklen in zyn' pligt.

Met levendigheid.

Maar eindlyk deed myn hart, die rechter onzer daaden,
 Die nooit word omgekocht, my met myn' pligt beraaden:
 Ik zag dien, 'k heb gebloosd, en daagde Gaston uit,
 Om yllings voort te gaan in 't eens gevormd besluit:
 Ik vreesde, zo deez' dag het krygsloot my deed sneeven,
 Heteerst verwyf van de eer, op 't einde van myn leven.
 'k Ontveins het niet, Mevrouw, uw traanen, uw gebeên
 Vervoerden my byna om weêr te rug te treên:
 Uw byzyn doet my nog met smârt myn lot beslissen:
 'k Zie in dit uur wat schat ik voor altoos moet missen,
 Maar een grootmoedig held, die fier zichzelf gebied,
 Hoort,

Hooft, als de deugd zulks eischt, de stem der driften niet.
 'k Zie in dit uur wat magt een mensch heeft op zyn
 zinnen :

Die hen met kracht bestryd zal zeker overwinnen.
 Dit hart, waarin myn gloed nog meer dan ooit ont-
 Dat u steeds minnen zal, doet afstand van uw hand; (brand,
 Maar, 't zal uw schoonheid steeds die hulde en eerbied
 toonen

Die aan de dapperheid vergund word door de schoonen,
 Dat wierook, dat steeds brand op haar gewyd altaar,
 Haar daaglyks toegezwaaid door onze riddrenschaar';
 De grootfte koningin zou zelf die niet verachten:
 Gy zult die zyn, Mevrouw: ik zal uw' wil betrachten,
 Naast dien van Lodewyk, zo lang ik adem haal';
 'k Beloof dit, ja ik zweer 't aan Gaston uw' gemaal.

EUPHÉMIA.

'k Sta door uw grootsch bestaan verrukt en opgetogen.
 Nooit heeft de deugd een hart tot eedler pligt bewogen.
 Indien 'er ooit een prys aan hem te beurté viel,
 Die van uw beiden 't grootst', het edelst' was van ziel,
 Wat fterveling zou hier het vonnis durven vellen?

Tegen Gaston.

Wat vreugd, nu held Bayard my u ter hand wil stellen!

Tegen Avogaro.

Maar stemt myn vader ook in 't heil dat my verrukt?

AVOGARO, *tegen Euphémia.*

Uw heil is 't myne. *Ter zyde.*

ô Spyt! 't Is alles thans mislukt.

VIERDE TOONEEL.

DE VOORIGEN, D'ALÉGRE.

D'ALÉGRE.

W y zien door ons geschut de Bresciaansche wallen,

Aan meer dan eenen kant, geheel ter neêrgevallen.
 De vyand laat, door dwang, zich zien in 't open veld;
 't Schynt dat hy tot den slag zyn heir in orde stelt.
 Ik zag de vaanen van Urbino vast vergaaden,
 Terwyl de speeren van Pescara reeds ons naadren.

GASTON, *vol blydschap.*

In 't eind' dan komen ze ons eens onder de oogen treên!
 Vlieg, breng op 't oogenblik het leger op de been.

D'Aligre vertrekt.

BAYARD, *met groote levendigheid.*

Myn Vrinden! zyt gerust: wy zullen triomfeeren.
 Het wys ontwerp des stryds zal Gastons naam vereeren:
 Door zulk een krygsbeleid is 't overwinnen ligt;
 De kunst is grootst als 't lot voor kunst gedwongen

GASTON, *met dezelfde levendigheid.* (zwich.

Uwmoed, uw arm, myn Vrind, zal grooter roem behaa-
Tegen Euphémia. (len.

Zie hem die u aanbid met glori zegepraalen.

Tegen Avogaro.

En gy, klim op den burgt met uwe telg, Mynheer.

AVOGARO.

Ik, laf getuigè zyn van uwè heldenëer!
 De neef van Lodewyk zal my zyn' vader noemen:
 'k Tracht door verdienste en moed op zulk eene eer te

GASTON, *met dezelfde drift.* (roemen.

Welaan, gelei haar dan, en volg ons straks in 't veld.
Tegen Bayard.

Dat de uitflag van den twist ons volk nu zy gemeld;
 't Zal, door uw deugd verrukt, zich alles onderwinden.

Tegen de Ridder.

Bewaart uw' heldenroem thans meer dan ooit, myn Vrin-
 Wat vyand zal deez' dag u stuiten in uw' vaart! (den.
 Kent uw geleiders recht, ziet beiden uwer waard'.

V T F.

V T F D E T O O N E E L.

AVOGARO, EUPHÉMIA.

EUPHÉMIA, *haar' vader, die vertrekken wil,
tegenhoudende.*

Myn Vader, antwoord my. Wat hebt gy voorgenomen?

AVOGARO.

Kunt gy dit vraagen? 'k ga om 't misdryf voor te komen:
Ik eer, ja ik aanbid huu hoogverheven deugd,

EUPHÉMIA.

ó Hemel!

AVOGARO, *met verrukking.*

Kom, betoon in 's vaders arm uw vreugd! (oogen.
Dit voorbeeld treft myn hart; 't berouw verlicht myne
ó Hemel! heeft de deugd dan zulk een groot vermogen!
Haar invloed heeft in my een wonderwerk verricht:
Zy'trof myn wrokkend hart als met een' blikfemschicht,
Deed al myn grimmigheid en woede en haat bezwyken,
En voor het naberouw en felle wroeging wyken.
Ik vind myzely' zo laag, verachtelyk en snood,
By helden zo volmaakt, zo luisterryk en groot,
Dat ik de drift vervloek waardoor ik wierd gedreven,
En 't misdryf boeten wil, al waar' 't ook met myn leven.

Haar omhelzende. (ontvliên.

Vergeef me uw smart, myn schande... ik moet uw oog
Cy, die my deugdzaam ziet, zult my verwinnaar zien.

Z E S D E T O O N E E L.

EUPHÉMIA, *alleen, en zittende.*

W at heil streelt myne ziel, na't wee dat haar doorgriefdet!

Ik zie natuur, door de eer, bevredigd met de liefde:
 Ik vind myn' vader weér na zo veel ongeneugt.
 Myn minnaar! zyn berouw sproot uit uw heldendeugd:
 'k Wil, daar ik u verzwyg het woén van eerloozen,
 Myn' dierbren vader nooit voor uw gezicht zien bloezen:
 Uw ziel, thans onbewust van 't doemenswaard' verraad,
 Blyv' hem beminnen, dien zy nimmer heeft gehaat!...
 Kom, gaan wy... maar 't gevecht...

Zy blyft in verlegenheid staan.

Wat doet myn ziel nog vreezen!...

Waarom!... Nemours verwint, ja dit zal zeker wezen...
 Veeltids streeft ge. ó fortuin! den held met alles goeds,
 Daar gy de doodbaar dekt op zyne zegekoets.

Einde van het derde Bedryf.

V I E R D E B E D R Y F .

E E R S T E T O O N E E L .

EUPHÉMIA, *alleen, en in de uiterste ontroering.*

Ontvlugten wy 't gezigt dier naare tafereelen
 Van 't woën des stervelings, die woeste moordtooncelen,
 Die hoofden neêrgeploft van boven van den muur,
 Dien stroom van gudzend bloed, dat schrikverwekkend
 vuur, (yzen,
 Dat vreeslyk schittrend staal, waardoor, daar 't ons doet
 De dood zich staêg vertoont op duizend wreede wyzen;
 Vervolgende overal myn' vader en myn' held!

Zy zet zich.

Myn Vader! uw gevaar houd myne ziel bekneld.
 Ô Hemel! moest gy hem zyn misdryf doen beseffen,
 Om my, door zyn gemis, te feller 't hart te treffen!
 Maar Gaston, in de bres spreid hy zyn' moed ten toon;
 Daar wacht de glori hem op gantsche stapels doôn...
 De glori! 't is dan daar dat haar de mensch moet zoeken!
 Ô Helse uitzinnigheid, die elk met recht moet vloeken!

Zy staat op.

Hier hoor ik 't krygsgeschrei, vermengd met naar geweën;
 Het dringt door 't schor geluid der koopren donders
 heen...

't Geschreeuw van 't oorlogsvolk komt langs hoe meer
 my naadren... (aadren...

Ik hoor een naar gekerm... het bloed stremt in myne
 Wat moordkreet jaagt myn ziel nog feller siddding aan!...
 'k Zie d'overwinnaar zelv'! Ô Hemel! 't is gedaan!

Zy werpt zich weder in den armstoel.

TWEEDE TOONEEL.

EUPHÉMIA, URBINO, *Wachten.*

URBINO.

Gy ziet een' oorlogsmán, die, door Bayard gevangen,
 Van zyne kluisters ligt zyn glori af ziet hangen,
 Die held trok, met Nemours, manmoedig stadwaards aan,
 Toen 't Spaansche volk met list een' aanval dorst bestaan
 Op deeze sterkte, en reeds de brug had ingenomen.
 Bayard, wien 't krygsgevaar ontvonkte en nooit deed
 schroomen,
 Vliegt yllings naar die brug, gaat Spanjes magt te keer,
 En bied, geheel alleen, hen allen tegenweer;
 Hy doet het wonderwerk der oudheid thans herleeven,
 En dwingt ons oorlogsvolk daaraan geloof te geeven,
 Dus streed hy langen tyd, trotseerende den dood,
 Totdat in 't eind' zyn volk hem dapper bystand bood:
 Toen kwam ik by ons heir, dat reeds begon te vlieden;
 (Ik zag hun groot gevaar en moest het bystand bieden;)
 Maar noch hun groot getal, noch langbeproofde moed
 Kon zulk een' storm weêrstaan: het Fransche volk, verwoed
 Door toomelooze drift, deed al de benden vreezen:
 De minstekrygsknecht zelfs schein een Bayard teweezen.
 'k Zie eindlyk aan ons volk de zegepraal mislukt, (rukt:
 De hoofden gantsch verstrooid, de standaards ons ont-
 Verlaaten op myn beurt, moest ik my overgeeven.
 Ach! in wat oogenblik! het zal uw ziel doen beeven:
 Bayard, die braave held, was doodelyk gewond; (grond,
 Hy houd een poos nog stand; doch, vallende op den
 Bevind de bende, tot zyn' bystand aangedrongen,
 't Gantsch yzer van een' speer by 't harnas ingewrongen.
 Men wenscht hem hulp te bién, maar vreest, in dit geval,
 Dat die hem 't staal ontrukkt hem 't licht ontrukken zal.
Men

Men zegt zelfs dat een schelm den held zocht neêr te vel:
Gy kent hen die ik zag alom zyn zy' verzellen. (len:

EUPHÉMIA.

Ik ken hen langer niet... Waar bleef Nemours, Myn-

URBINO. (heer?

't Venetiãansche volk gaat dapper hem te keer: (gen.
Hun krygshoofd D'Alviane is waard' elks roem te erlan-
De zege blyft met recht hier nog in twyfel hangen.
Men nadert met Bayard.

D E R D E T O O N E E L.

URBINO, EUPHÉMIA, BAYARD, *Fransche Sol-*
daaten.

BAYARD, *het ligchaam in een' sluijer gewonden, en*
gedraagen op standuarden en speeren,

De hevigheid der pyn
Ontdekt my dat het haast myn doodlyk uur zal zyn.
ó Hemel! 'k sterf! myn ziel verlaat deeze aardsche woo-
ning!

Die ziel was u gewyd; myn bloed was voor myn' koning.
Vyf helden van myn' stam, gesneuveld in 't geweer,
Herkennen thans hunn' zoon, geveld op 't bed van eer.

EUPHÉMIA.

Zie uw vriendin, Bayard, met uwen ramp bewogen...

BAYARD, *met eene afgebroken stem.*

Zyt gy 't, Euphémia? ó wellust van myne oogen! (staan?
Hoe grootsch ben ik beloond voor 't moedig zelfweêr-
Ik sterf thans als uw vriend, en heb aan de eer voldaan.
Myn ziel, die door geen vrees noch wroeging word be-
streden,

Ontvlugt deeze aard', gerust en met zichzely' te vreden.

58 GASTON EN BAYARD,

Ga, zeg aan Lodewyk dat ik gelukkig sterf,
Nu ik, in uwen arm, voor hem het leven derf,

Haar teder aanziende.

Zal hy, als hy u ziet, myn' afstand wel gelooven?

VIERDE TOONEEL,

DE VOORIGEN, AVOGARO.

AVOGARO.

Bayard, myn smart om u gaat alle smart te boven.

BAYARD.

Ik sneuvel door verraad. Ween niet om my, ó neen;
Beween hem die zyn' pligt zo eerloos heeft vertreên.

AVOGARO.

De tyding van uw' dood deed elk in 't leger zuchten;
Men zegt dat deeze maar' het krygsvolk heeft doen vlug-
Dat 's vyands heir de zege...

(ten,

BAYARD, *zich een weinig oprichtende.*

En leeft myn dappre vriend?

AVOGARO.

Men denkt het.

BAYARD.

En men zegt dat 's vyands heir verwinnt?
Men heeft u valsch bericht... Brengt my te rug, myn vrin-
k Moet om Nemours gevaar my alles onderwinden: (den:
Plaatst, keerend' tot den sryd, en vechtend by uw vaan,
't Geen van Bayard nog leeft, in 't heetst des storms,
vooraan.

Dit bleek, dit bloedend lys, ontwapend, zonder krachten,
Verleevendigt den schrik welhaast in 's vyands magten.

Terwyl men hem opheft.

Dat volk zag nooit Bayard of 't heeft voor hem gebeeft;

Gy

Gy zult het fiddren zien als hy den doodfnik geeft:
'k Wil stervend zelfs met u tot in hun fchuilplaats drin-
gen:

Zo kon held Du Guesclin in 't graf nog fteden dwingen.

Avogaro volgt hem.

EUPHÉMIA.

Houd stand! men roept triomf, Nemours en Lodewyk.

*Men zet Bayard wederom neder en Avogaro en de
Soldaaten keeren te rug.*

V Y F D E T O O N E E L.

DE VOORIGEN, D'ALÈGRE.

D'ALÈGRE.

Dees groote dag volmaakt den roem van 't Ieliryk.
Nemours is in de ftad, en d'Alviane in boeijen.

URBINO.

ó Hemel!

D'ALÈGRE.

'k Zag om u zyn bittre traanen vloeijen;
Zyn allergrootfte zorg, ó Held, was uw behoud;
Ik kom hier tot uw hulp, hy heeft my dit betrouwd.
Ik heb reeds door de kunst de middlen doen bereiden.
Laat ons den held terftond naar dit vertrek geleiden.

Hy toont eene kamer aan de eene zyde van het tooneel.

BAYARD.

Blyft .. ligt gaat met dit ftaal myn ziel ten boezem uit.

Niet meerder kracht.

ó Myn Nemours! ik wil, eer ik myne oogen fluit,
Nog eens het grootsch verhaal van uwe glori hooren,
En deelen in 't geluk myn vaderland befchoren.

Te.

60 GASTON EN BAYARD,

Tegen d'Alègre.

Verhaal zyn heldendaén... Is hy gekwetst?

D'ALÈGRE.

ô Neen;

Vergeefs vloog 't moordend lood al gonzend om hem
heen.

Hy, meester van zichzelv' en van zyn legerschaaren,
Verheft of stuit hun woede, in 't heetst der krygsgevaaren,
Gelyk men 't moedig ros met bit en toomen leid,
Welks fierheid zich ontzet om zyn gehoorzaamheid.
't Gerucht van uwe dood deed straks elks moed bezwyken,
En deed de voorste bende een wyl te rugge wyken;
Maar, 't zien van held Nemours verwekt hunn'yverweér,
En maakt van hunne schande een spoor tot heldenêer:
Wreekt, roept hy, wreekt Bayard, indien hy 't licht
moet derven!

Zoud gy het graf des helds onteeren na zyn sterven!
Die taal, de blos die 't volk op 't achtbaar aanzicht ziet,
De traanen die hy thans zyn oog ontvallen liet,
Beslisten voor altoos het lot van dees gewesten.
En schoon het Roomsche volk op nieuw zich in de vesten
Van Brescia vereent, ja, schoon der burgren stoet
De Franschen, van den muur, met brandend pek begroet,
't Was alles vruchteloos: 'k zag dertigduizend mannen,
Voor wie natuur en kunst en moed te saamen spannen,
(Schoon 't ongelooflyk schynt) door een tienduizend tal
Van ons heldhaftig volk vermeersterd in hunn' wal;
En 't Fransche heir, gefchaard by zyne krygsbanieren,
Scheen slechts een legerveld geschikt om feest te vieren.

BAYARD, *met bedaardheid en vergenoeging.*

Ontruk my thans dit staal, albaarde 't zelfs myn' dood:
Myn volk behoud Nemours: myn land is buiten nood.
*Men brengt Bayard in 't aangewezen vertrek: d'Alègre
en Urbino volgen hem.*

AVOGARO, *ter zyde, Bayard aanzierende.*

Ga, beef vry voor een' slag, dien gy nog niet vermoedde;
Gy laat dien held ten prooije aan Altemoroos woede.

EUPHÉMIA.

Nemours is, als Bayard, van moordenaars omringd:
Ligt dat men, verr' van u, hem snood naar 't leven dingt:
Ligt dat zyn dierbaar bloed, door uwe vloekgenooten,
In 't midden van zyn zege, ontmenscht zal zyn vergoten.
Myn Vader, waak voor hem, eer 't mooglyk is te spaè:
Indien gy hem beschermt...

AVOGARO.

Dit is myn pligt, ik ga...

Ter zyde.

Maar 't is gewis gedaan; 'k zie Altemoro komen.

EUPHÉMIA.

(schroomen.

Zyn houding toont my klaar wat lot myn hart moet

Z E S D E T O O N E E L.

AVOGARO, EUPHÉMIA, ALTEMORO.

AVOGARO, *tegen Altemoro.*

W el nu?

EUPHEMIA.

Wat doet u dus verlegen herwaards treên?

Wat doet Nemours, Mynheer?

ALTEMORO, *zich een weinig verblyd veinzende.*

Mevrouw, hy volgt myn schreên.

EUPHÉMIA.

Ik ga om aan den held den zegepalm te wyden: (den.
Zo kroont de hand der liefde een' held na 't roemryk stry-

Z E.

ZEVENDE TOONEEL.

AVOGARO, ALTEMORO.

AVOGARO.

Myn vuist trof dan Bayard, en Gaston overwint!

ALTEMORO.

Vertrouw dat Gaston nog zich in gevaar bevind.
Een riddrenstoet, bewust van 't dingen naar zyn leven,
Bewaarde hem voor 't zwaard dat hem den slag moest
geeven;

Die trotsche heldenmuur, die ons, ó spyt! weérstond,
Belette toen ons staal in 't geeven van één wond'.
Maar zyn gewis verderf volgt haast zyn zegevieren:
De dood schuilt achter 't loof van zyne krygslaurieren.
Gy ziet hem in den wal, en 't doodlyk uur komt aan:
Urbino kan geënszins dien strik hem doen ontgaan.
Ons leger is verjaagd, maar 't is nog niet verslaagen;
Pescara zal 't gebiën en onzen aanslag waagen;
Hy is reeds meester van het heimlyk spoor; zodra
De nacht genaaken zal, komt hy in Brescia.

AVOGARO, *driftig*.

Dit was myn doel: vermoeid van 't stormen op de wallen,
Zult gy de Franschen straks gerust in slaap zien vallen:
Onachtzaamheid verzelt doorgaans hun krygsgeluk;
En hunne zegepraal word ras gevolgd door druk.

ALTEMORO, *even driftig*.

Men kan de gantsche stad van uw paleis ontdekken:
Nemours zal, op myn' raad, dit grootsch gebouw be-
trekken:

Hy wil zyn' krygsraad daar vergaadren binnen 't uur;
En alles zal vergaan door myn verdelgend vuur.
't Is onder dit paleis dat, door Pescaraas zorgen, (gen.
De schat van 't doodlyk kruid voorlang reeds lag verbor-

Ik

Ik weet dees nieuwe kunst, den Franschen onbekend,
 Waarvan Navarre 't eerst een proef heeft aangewend;
 Het kruid, dat met geweld ten afgrond uit komt dringen,
 Doet zelfs den zwaarsten muur door 't wyde luchtruim
 springen; (braakt,
 Het wroet de grondvest om, die 't uit zyn' vuurgloed
 En met het hooge dak gelyk ten puinhoop maakt.

AVOGARO, *met woede.*

Welaan; op 't oogenblik waarin, naar ons behaagen,
 Die nieuwe donderslof hun hoofden heeft verslaagen,
 Worde al het Fransche volk, in 't holste van den nacht,
 Door 't leger van Pescara op 't onvoorzienst geslacht.
 'k Beveel u dit ontwerp, waarop gy acht moet geeven;
 Ikzelf bewaak dit slot, en, zo Bayard blyft leeven,
 Strekk' Gaston, door uw list verzwolgen in dien kolk,
 Ten teken om Bayard te tressen door myn' dolk:
 Ik, meester van het slot, zal daadlyk by u komen.
 De Siciljaansche moord deed zo veel bloeds niet stroo-
 men...

Gy zult, ó Vreemdenstoet! geenszins uw' val ontvliên:
 'k Wil dat Italië u eensklaps verdelgd zal zien.

ALTEMORO.

Uw dochter keert te rug. Gy moet haar wederhouên:
 Zy zal mischien Nemours nooit leevend weër aanschou-
 wen.

A C H T S T E T O O N E E L

AVOGARO, EUPHÉMIA.

EUPHÉMIA, *genaderd tot by haaren vader, vol
 schrik en met de traanen in de oogen.*

W at heeft men my gemeld! Barbaar, myn boezem beeft,
 Kan 't zyn dat my uw mond op 't sneedst bedrogen heeft?
 Doemt

64 GASTON EN BAYARD,

Doemt gy, daar gy my dwingt als eerloos u te aanschouwen,

My om nooit na dit uur op vaders trouw te bouwen?

Hoe grootsch blonk uw berouw... daar 't hart de wraak bedoelt!

(gevoelt!

Ach! maalt men 't ooit zo schoon, wanneer men 't niet

AVOGARO.

Hoe! welk een dolle woede!

EUPHÉMIA.

ó Wreedste dag myns levens!

Myn vader zelf omhelst me, en hy vermoord my tevens!

AVOGARO.

Vermeete, durft gy dan...?

EUPHÉMIA.

Dreef niet uw hand verwoed

Bayard het staal in 't hart? zy driuift nog van zyn bloed.

AVOGARO.

Ik?

EUPHÉMIA.

Gy. Urbino zag dat gy hem hebt doorstoken,

Dat uw gevloekte speer is in de wond' gebroken:

Zyne achting voor myn dengd verzweeg me uw snoodheid

AVOGARO.

(niet.

Urbino straft my dan wyl ik zyn zy' verliet?

Hy stookt dan wantrouw aan?...

EUPHÉMIA.

Wantrouwt men ooit een' vader?

Hem een' brief toonende.

Zie daar het geen gyzelf bericht aan een' verrader:

Gy roemt hier by Pescare op 't moorden van Bayard:

Daar gy met Gastons dood hem vleit in 't wrokkend hart.

AVOGARO, *verlegen.*

Hoe! heeft Pescara dan dit groot geheim doen blyken?

EU-

EUPHÉMIA.

Neen: nimmermeer verried Pescara zyns gelyken:
 Hy volgde, van zyn jeugd, zyn' vorst in veinzery,
 En blyft getrouw aan elk die handlen durft als hy.
 De braave Brésciaan, verknocht aan myn belangen,
 Die van uw wreede list my deed bericht ontfangen,
 Wist ook dit heilloos schrift te krygen in zyn magt,
 Dat, door zyn vlyt en zorg, terftond my is gebragt:
 Hy blyft, schoon reeds vergrysd, niet minder onbêzwé-
 En onvermoeid in deugd, dan gy in snoode treken. (ken

AVOGARO, *ter zyde.*

De valstrik is gereed; kôm, laat ons daadlyk gaan:

Hy wil vertrekken.

EUPHÉMIA, *hem volgende.*

Ik zal, zo gy vertrekt, straks alles doen verstaans

AVOGARO, *haar by de hand vattende.*

Wat wilt gy? denk dat ik u 't leven heb gegeven,
 Dat gy het roekloos waagt.

EUPHÉMIA, *met de grootste vervaering
 van woede en droefheid.*

Stoot toe, herneem dat leven;

Nu gy 't bezoedeld hebt: ik haat, ik schaam my 't licht,
 Ja tot myn ongeluk ben ik 't aan u verpligt...

Wat zeg ik! ach! vergeef...

Zy omhelst hem.

Gy zult, wat ge ook moogt vreezen,

Ó Vyand my zo waard! my 't licht ook schuldig weezen:

Ik zal uw' val verhoên of nevens u vergaan.

Ja, wreede vader... zo myn mond u heeft misdaan,

Verschoon die razerny om 't geen myn ziel moet lyden.

Zie, zie my aan natuur dees bittere traanen wyden:

Kunt gy die, zonder smart, in 't lot dat my verdukt,

Uw hand besproeijen zien, die my het hart ontruk?

AVOGARO.

Gy moet dan myn geheim, uit liefde en plicht, bedekken.
'k Zal morgen reeds met u uit Brescia vertrekken.

EUPHÉMIA.

Op morgen! Ach! gy hebt Nemours een' strik gespreid,
Waarvangy d'uitslag nog in deezen nacht verbeid;
Dit schrift bericht het my... 'k Moet alles hem doen
hooren:

De Hemel schynt myn hart daartoe zelfs aan te spooren.

AVOGARO.

Hoe!

EUPHÉMIA.

't Zy ik spreek of zwyg', myn lot is deerniswaard';
Maar, zo myn tedre zorg Nemours in 't leven spaart,
Zal hy, myn deugd ten loon, uw misdaad u vergeeven.

AVOGARO.

Hoe! Ievert ge aan zyn wraak verwoed uw' vaders leven?

EUPHÉMIA.

Gy kent de deugden niet van zulk een hart als 't zyn';
Gy schat het naar het uwe, ik schat het naar het myn'.
Gy zult in held Nemours uw dochter gruwzaam slachten;
Hy zal, om my, uw schuld genade waardig achten:
'k Betrouw uw lot aan hem, en, daar ik hem bewaar,
Ontruk ik u aan 't kwaad en 't zeker lyfsgevaar.

AVOGARO, *in woede.*

't Gevaar, ontaalde teig! is u alleen beschoren. (spooren:
Beef voor myn woede; en vrees myn wanhoop aan te
Ik hoor alléén haar stem, haar invloed spoort my aan.
Uw minnaar zal geënzins myn' haat en wraak ontgaan:
Ik wyt aan hem myn leed en 't sterven van uw moeder;
Hy is het eerloos hoofd der moorders van uw' broeder,
Die ligt met eigen hand heeft op zyn borst gewoed;
Gy zult my sterven zien bezoedeld met zyn bloed.

Zo-

Zodaanig is die wraak, die nimmer kan bedaaren,
 Die deugd van myn gewest, die drift van myne jaaren;
 Ik volg u overal; gy zult my niet ontvliên;
 Gy zult uw' minnaar nooit, dan in myn byzyn, zien.
 Beef: door één woord, één' wenk verhaast ge ons bei-
 der sterven:

Al moest ik door zyn volk terstond het leven derven,
 Hy zal, voor uw gezicht, door my zyn omgebragt,
 Of gy, myn wraak ten zoen, zelfs in zyn' arm geslacht.

EUPHÉMIA.

Waar ben ik! op wat wyz' zal ik myn' pligt betrachten?

AVOGARO.

Hy komt: ik vrees geenszins zyn' heldenstoet en wachten.
Ziende dat zy zich wil verwyderen.

Blyf hier, onzalige! zo gy my durst verraên!...
 Gy zult het grimmig oog uws vaders niet ontgaan:
 Verberg voor elks gezicht uw' schrik en boezemsarte.

NEG ENDE TOONEEL.

GASTON, AVOGARO, EUPHÉMIA, *Gevolg*
van Fransche ridders en soldaaten, waarvan
eenigen vaandels draagen.

Avogaro plaatst zich tusfchen Euphémia en Gaston.

GASTON.

Mevrouw, deel in myn vreugd, zo freelend voor myn
Tegen Avogaro. (charc.
 Bayard, die braave held, is van gevaar bevryd:
 Dit zal zyn' moordenaar verbleeken doen van spyt!
 Men trok de speerspits uit en deed zyn pyn bedaaren:

Zyn wond toont aan de kunst niets dat ons zorg kan
baaren.

Wat heil is 't voor den Staat hem dus gered te zien!
Ons ryk verloor in hem de bloem der oorlogslieën,
Die ons op 't pad der eer geleidde en voort deed freeven.
Der Franschen roem, Bayard, leeft door uw dierbaar
leven!

Lautrec, ga, bied den vorst dees zegetekens aan:
Hy zal haast door de vree zyn wenschen zien voldaan.

*Lautrec vertrekt met de vaandels, de andere ridders
blyven. Gaston vervolgt tegen Euphémia.*

Hoe zal myn zegepraal 't Parysche volk bekooren!
Haast ziet ge of zy in 't hart de stem der glori hooren!
Hun liefde zet myn' roem nog grooter luister by.
Der helden edelst loon is 't hart der burgery.
En gy, ó Heldenstoet! in deugd niet te evenaaren,
Verwinnaars van uw' moed en 's vyands legerfchaaren,
Gebied altyd uzelv' door uw gehoorzaamheid:
Beschouwt het grootsch gevolg van uw bedwaard beleid:
Kostte ooit zo groot een roem zo weinig bloed? ó Vrinden!
Dus kan Nemours zyn vreugd in zyne zege vinden;
Dus is 't dat hy den wil van Lodewyk voldoet.
ó Franschen! spilde gy voor uwen vorst uw bloed,
Uw deugd verdient dat hy dat bloed moet dierbaar ach-
Gaat, wilt my in 't paleis van Avogaro wachten. (ten.

AVOGARO, ter zyde.

ó Hemel! wat geluk!

GASTON.

Waakt daar deez' nacht met my.
Vergunt het volk de rust: het lyd veel meer dan wy.
Spaart de arme burgery, het speeltuig slechts der grooten:
Haar bloed word vaak het eerst, in 't woën des fryds,
vergoten.

Al het gevolg vertrekt.

T I E N.

T I E N D E T O O N E E L.

GASTON, AVOGARO, EUPHÉMIA.

AVOGARO, *ter zyde.*

Hy blyft!

GASTON, *nadert Euphémia.*

Het krygsgeiuk is veelyds niet dan fchyn.
 Die steeds verwinnen wil moet ook steeds waakzaam zyn.
 Men kan de gantsche stad uit uw paleis befchouwen,
 Daar kan een legerhoofd zyn oog op alles houën:
 Duld dat ik, als uw zoon, dat vry gebruik', Mynheer.

AVOGARO.

Myn hart acht zich op 't hoogst gestreeld met zulk
 Maar gaan wy fraks. (eene eer...

GASTON.

Ik wenschte, eer wy van hier vertrekken,
 Om uit uw' beider mond een vloekgespan te ontdekken.

AVOGARO.

Uit onzen mond, Mynheer?

GASTON.

Een gryze Bresciaan
 Deed fraks, door een' soldaat, dees tyding my verstaan:
 „ De moorder van Bayard, dus sprak hy, dreigt uw leven;
 „ Euphémia zal u van 't verdere oopning geeven.

Tegen Euphémia.

Gy zult my dan behoën voor zulk een ongeval!
 Wat heil dat ik het licht u schuldig weezen zal!

*Tegen Avogaro, hem vattende by de hand, waar-
 mede hy naar zyn' dolk wilde grypen.*

Tegen Euphémia.

Zy antwoord niet! ... Ach! spreek, gy maakt my onver-
 E 3 Gy

70 GASTON EN BAYARD,

Gy word, indien gy zwygt, aan mynen dood ligt schuldig.

EUPHÉMIA, *ter zyde, Gaston en haar' vader
beschouwende.*

Ik plaats my tusfchen hen; 'k waag dus myzelve alleen.

Tegen Gaston, naar hem toe willende gaan.

Mynheer...

Avogaro trekt haar te rug.

GASTON.

Weêrhoud gy haar? zy fchynt door angst beftreên!

EUPHÉMIA, *terwyl Gaston haar de hand toe-
reikt.*

Ik wil aan uwe kniën...

AVOGARO, *trekt, terwijl zy hem voorby gaat, zyn' dolk.*

Welaan!

EUPHÉMIA, *dit bemerkende.*

Hou stand, myn vader!

*Zy houd hem tegen, en omhelst hem met groote
drift. Gaston slaat de hand aan zyn geweer.*

AVOGARO.

Ondankbre! gy weêrhoud me; ontfang uw straf.

Hy dreigt haar te doorfteeken.

GASTON, *hem den dolk ontrukkende.*

Verraader!

Gyzelf, gy zult terftond uw welverdiende straf...:

Hy dreigt hem te doorfteeken.

EUPHÉMIA, *hem weêrhoudende en haar' vader
met haar ligchaam bedekkende.*

Ach! denk dat ik u redde op d'oever van het graf,
En Zou Nemours...

GASTON.

Vergeef me; ik wilde uw leven hoeden,
En ging te verr'. Myn Wacht!

E L F.

E L F D E T O O N E E L.

DE VOORIGEN, ALTEMORO, *Fransche Soldaaten.*

ALTEMORO, *ter zyde.*

W at wreede tegenspoeden!

GASTON.

Neem hem gevangen.

ALTEMORO.

Hoe!

GASTON.

Die wreeddaart zocht zyn kind
En my te moorden, door de zucht tot wraak verblind,
Hy werpt den dolk weg.

ALTEMORO, *tegen Avogaro.*

Hoe! gy? wat kon uw ziel tot zulk een woede noopen?

AVOGARO, *met eene gemaakte gramschap.*

Ik volg u geenszins na in 't eerloos landverkoopen,
Ik zocht 's lands dwingeland op te offren aan myn' haar,
En tevens eene telg die eerloos my verraad.

GASTON.

Zy spaart u 't leven, ja; 't geen u behoud, Verraader,
Is haar geweën, haar deugd... en dat gyzyt haar vader.

Tegen Altemoro.

Dit gruwlyk wanbedryf vervult myn ziel met smart:
Ik schaam myzely' om hem... ó Hemel! eer myn hart
Zo wreed eene enveldaad verdenke of ooit geloove,
Dat liever dan zyn hand my 't levenslicht ontroove!

Tegen Altemoro en de soldaaten.

Hy blyve in zyn paleis; men breng' hem straks daar heen.

GASTON EN BAYARD,

EUPHÉMIA.

Hy levee, of ik, ik sterf.

GASTON, *stilt tegen Euphémia.*

Hy zal niet sterven, neen,

Overluid.

'k Wil dat de gantsche raad hem daadlyk zal verhooren,
Om 't schandelyk geheim dier gruwlen na te spooren.

AVOGARO, *tegen Altemoro die hem geleid.*

Hy komt in myn paleis; verhaasten wy zyn' dood,

EUPHÉMIA, *tegen Altemoro, terwyl men haar'
vader wegleid.*

Mynheer, gy zyt zyn vriend, bescherm hem in den nood.

ALTEMORO, *vertrekkende.*

Gy zult gehoorzaamd zyn, meer dan gy ooit vermoedde.

EUPHÉMIA, *tegen Gaston, met levendigheid.*

De liefde redde uw hoofd; zy stelt hem in uw hoede.

GASTON.

Ik volg hem in 't paleis. Stel vry uw hart te vreên:
Uw deugd verkrygt meer glans door uwe tegenheên;
Zy moet mischien myn liefde en achting meer behaagen,
Daar 't kwaad uws vaders zelf haar heerlykst op deed
daagen.

Einde van het vierde Bedryf.

V Y F D E B E D R Y F.

*Het Tooneel verbeeld eene kamer naast de gaandery
waarin de vier eerste bedryven vertoond zyn. Bay-
ard zit naast een veldledikant, rustende op het
zelve; zyne wapens staan by het ledikant.*

E E R S T E T O O N E E L,

BAYARD, URBINO.

URBINO, *staande, en op een' stoel leunende.*

Wie die ons ziet, Mynheer, in dees gesteldtenis,
Denkt dat Urbino hier Bayards gevangen is!

'k Heb, welk een heil! in 't einde uw dood niet meer te

BAYARD. (vreezen.

Grootmoedig vyand! 'k roem uw zorg aan my bewezen.
Zo zyn braave oorlogslieën, onvatbaar voor den nyd,
Wel vyanden in 't veld, maar vrienden na den stryd.

URBINO.

Ik zal dan, op uw woord, my spoedig zien ontslaagen?

BAYARD.

Verdubbel 't losgeld slechts; laat dit u niet mishaaغن.

Urbino staat zeer verwonderd.

't Is voor uw volk, gewond in 't jongst gevecht, geschikt:

'k Wil dat gy, in myn plaats, daarmee hun hart verkwikt:

Uw meester wrocht hunn' ramp, hy moet dien weër ver-
zachten.

Kan zyn gewyde schat ooit eedler eer verwachten?

Maar weet gy verder niets van Avogaro?

URBINO.

Neen:

Ik schaamde my altyd in zyn geheim te treën.

Toen zyn doemwaarde haat uw' val had voorgenomen,

Trachtte ik door zyne telg dien toeleg voor te komen:

Ik dacht myn land en u getrouw ten dienst te staan: (raên.

'k Weerhield zyn snood ontwerp, maar heb hem niet ver-

74 GASTON EN BAYARD,

Ik noemde u, zo ik kon, zyn snoode vloekgenooten;
Gy vreest hen thans niet meer: waartoe hun bloed ver-
goten?

T W E E D E T O O N E E L.

GASTON, BAYARD, URBINO.

GASTON, *tegen Bayard.*

't Is noodig dat ik u, eer ik van hier vertrekk',
De hertog sta dit toe, iets in 't geheim ontdek'.

URBINO.

'k Laat u alleen, Mynheer.

Hy vertrekt.

GASTON.

Bayard, gy ziet my beeven
Voor Vrankryk en voor u: men dreigt hier nog uw leven:
'k Verlaat u met een hart door wreeden angst besfreên.

BAYARD, *sich een weinig oprichtende.*

Ik kan voor u niets doen, dit is myn ramp alleen.
Wat is dan ons gevaar?

GASTON.

't Kwam daadlyk my ter ooren:
Gy zult het uit den mond eens trouwen burgers hooren.
Ik zoek uw' wyzen raad in 't onheil dat men vreest.

BAYARD.

Die 't best dien geeven kan zoekt dien altyd het meest.

GASTON.

'Tree' toe.

D E R D E T O O N E E L.

GASTON, BAYARD, EEN GRYZÄART.

GASTON, *tegen Bayard.*

Euphémia, altyd vol mededoogen,
Heeft, met deez' Gryzäarts lot tot in de ziel bewogen,
Zyn

Zyn langgeleden leed en ongeluk verzoet:
 Hy loont grootmoedig thans zo veel genoten goed:
 Vertrouwende op haar deugd, deed hy haar heimlyk
 weeten

Haar' vaders wanbedryf, zo stout als eervergeeten:
 'k Heb van zyn zoonen straks het naar bericht gehoord
 Van 't ysfelykst verraad en van een' dubblen moord.

Gaston gaat zitten.

BAYARD, *tegen den Gryzäart.*

Men leest de oprechte deugd, ó Gryzäart, uit uwe oogen:
 't Inneemende gelaat...

DE GRYZÄART.

Helaas! gy zyt bedrogen;

't Bedekt een schuldig hart.

Tegen Gaston, zich aan zyne voeten werpende.

Ik kom u redden, ja;

Nochtans ik smeek, geknield en schreijende, om genaë.

GASTON.

Genaë!

DE GRYZÄART.

Myn traanenvloed belet my meer' te spreken.

GASTON, *hem oprichtende.*

Hoe! gy misdaadig! gy van uwen pligt geweken!
 Wie zyt gy?

DE GRYZÄART.

Ach! vergeef myn schaamte en zielverdriet.

Ik ben een Bresciaan; ik was 't voordeezen niet;
 'k Zag in Parys het licht. In laagten staat geboren,
 Dong ik, nog jong, naar de eer, die helden kan bekooren.
 'k Heb voor Beauvais getoond wat ik verrichten kon,
 Wanneer een vrouw het Vlaamsche en 't Britsche heir
 verwon;

Maar ach! ik zag myn trouw niet door den vorst betaalen;
 Dit deed myn losse jeugd zo verr' van 't spoor verdwaalen,
 Dat ik tien jaaren lang in vreemden dienst versleet.

Sints dertig jaaren, schoon ik Vrankryk nooit vergeet,

Woon

Woon ik in deeze stad, en slyt, met angstig klaagen,
In deeze ballingschap myne overige dagen.

BAYARD.

Waarom niet weérgekeerd, te rug gevoerd door de eer?

DE GRYZÄART.

'kBestreed myn vaderland, dit griest my 't hart, Mynheer,
Op Gauler afkomst trotsch, moet ik die wreed bedekken.
De vrees voor straf weérhield me om uit dit oord te trek-
ken;

Ook ben ik aan dees plaats verbonden door myn' echt;
Myn zoonen zyn nochtans aan 's konings dienst gehecht;
Zy, slydende onder u, en waard' uw liefde en achting,
Vertrousten myn verdriet door hunne pligtbetrachting.
Als ik nu daaden zie, den naam van Franschman hoor,
Hoe schaamt zich dan myn ziel, dat ik dien naam verloor.

Met meerder drift.

Maar 'k wil u redden; en wat krygsman, die zyn pligten
Met roem volbragt, kon meer' voor't vaderland verrichten?
Door zulk een' trouwen dienst, in dit geval betoond,
Worde al myn wanbedryf in 's konings hart verſchoond,

GASTON,

Wat hebt gy dan ontdekt?

DE GRYZÄART.

De gruwlykste aller laagen,

Men durft hier tegen u een' snooden aanslag waagen.
De donder dreigt uw hoofd daar gy de zege wacht;
Men brand naar 't Fransche bloed. Gy zult nog deezen
nacht, (men.

Door d'ysfelyksten moord, de stad van bloed zien stroo-
Pescare en 't Roomsche volk staan heimlyk op te koomen,
By 't heilige gebergt', langs wegen onder de aard'.
Een deel der burgery, naby den stroom vergaerd,
Zal 't fier Venetië, met al zyn legervaanen,
Langs eene aloude gracht den vryen toegang baanen.
Het pas ontwapend volk is reeds, om hulp te biën,

In

In hunne tempelen van wapentuig voorzien. (braaken
Men zegt zelfs dat hier de aarde een' zwavelgloed zal
En een geheele vest zal tot een' puinhoop maaken;
De Spanjaard roemt die vond. Ik weet niet waar het vuur
Uit de aarde barsten moet; maar 'k weet dat, bianen't

Tegen Gaston. (uur;

Dees-doodlyke afgrondskolk u't eerste moet verzwelgen,
En dus de ziel van 't heir (dus noemt men u) verdelgen.
Ik sidderde van schrik; van gramschap, woede en smart;
De zorg voor uw behoud ging my het naast aan 't hart.
Gy ziet aan zulk een trouw dat ik, schoon eens geweken
Van 't waare glori'pooor, schier door myn' ramp bezwiken,
Verzwakt door ouderdom, nog d'ouden moed bezit,
En, krygsman in myn hart, de helden nog aanbid.

GASTON.

En op wat wyz' hebt gy dit naar geheim vernomen?

DE GRYZÄART.

Eén middel vond ik slechts om tot myn wit te komen.
'k Verkocht het nedrig dak, bewoond door myne vrouw,
Dat schamele verblyf van armoede en van rouw,
Door jaaren vlyts en door Euphémia verkregen,
En maakte een' Spaansch' soldaat tot ons belang genegen.

GASTON, *ontroerd.*

o Hemel! welk een deugd!

BAYARD.

Welk een doorluchte daad!

GASTON.

En wy, door 't lot geseeld in een' verheven staat,
Wy achten ons-alleen als groot en edelmoedig!
Vaar voort, getrouwe vrind, ontdek my alles spoedig:
Hebt gy ook nagespoord wat snoode vloekverwant,
Met Avogaro, tot ons onheil samenspan?

DE GRYZÄART. (ontdekken:

Nee, Prins. De Spanjaard wist niets meer aan my te
Een

Een verder onderzoek schynt schrik in hem te wekken;
 Maar ik, Mynheer, maar ik, wiens onbaatzuchtig hart,
 Tot weering van uw' ramp, den dood in 't aanzicht tart,
 Ik heb het geen ik wist u daadelyk doen hooren,
 En ga om, kan het zyn, het verdre na te spooren.
²k Voel dat myn bloed verjongt voor 't dierbaar vaderland;
 Ik geef myn leven zelfs daarvoor ter offerhand':
 Wanneer een Fransch soldaat gevaaren moet braveeren,
 Dan onderzoekt hy nooit of hy te rug zal keeren.

BAYARD, *met verrukking.*

o Franschman! neem op nieuw deez' eedlen eernaam aan.

GASTON, *de Gryzäart omhelzende.*

Gy zyt het waard' te zyn!

Tegen Bayard.

²k Zal daadlyk derwaards gaan.
 Weerhou my, zo myn jeugd, door drift te verr' gedreven,
 Te roekeloos iets waagt. Ik zal bevelen geeven
 Tot stuiting van dit kwaad. Treed toe.

Verscheiden officieren en soldaaten komen op het tooneel.

D'Alégre, ga,
 Volg, met D'Evreux, terstond deez' braaven gryzäart na:
 Gy moet het heimlyk spoor, dat hy u toont, bezetten,
 En aan 't vyandlyk heir den uitgang dus beletten.
 Kiest daartoe honderd man van 't beste krygsvolk uit;
 't Zy u genoeg dat gy hiermeê den doortocht sluit.
 Crusfol en D'Imbercourt, gy zult terstond de benden,
 Gelegerd op het veld, naar Brescia doen wenden;
 Doch doet den aanval niet, voordat des vyands magt
 Geheel besloten is in de onderaardsche gracht:
 Dus zal hun vuige list hun eigen onheil brouwen.

Tegen twee andere ridders.

Gy, om de burgery in diep ontzag te houén,
 Verspreid u door de stad, met fakkels in de hand,
 En dreigt hun daken dus te steeken in den brand.

Ikzelf zal naar 't paleis van Avogaro sreeven,
 En u, zo 't noodig is, van daar bevelen geeven;
 Ik vlieg 'er daadlyk heen, opdat ik u, indien (bién.
 De myn een bolwerk sloopte, op 't spoedigst' hulp moog'
Tegen Bayard.

Behaagt u dit ontwerp?

BAYARD, *wyzende op de ridders.*

Het kan elks hart behaagen:
 Een ander voert het uit, dit maakt myn' geest verflagen.

DE GRYZAART.

Ik zal, doorluchte Prins! met uwe helden gaan,
 En zonder tydverzuim den vuurpoel gadeslaan.

*Als iemand, wien een denkbeeld op 't oogenblik te
 binnen schiet.*

Ik hoop dat ik voor u dien afgrond mag ontdekken.
 Al moest myn leven zelfs daarvoor ten offer strekken,
 Gelukkig zo ik slechts bevryd van wroeging sterv',
 En niet de vrucht myns doods, als die myns levens, derv',

GASTON, *terwyl de Gryzäart vertrekt.*

Vertrouw dat wy uw' dienst naar waarde zullen loonen:
 Nemours...

DE GRYZAART, *te rug keerende.*

Ik ben onwaard' dat gy me uw gunst zoud toonen:
 Maar 'k smeek u, Prins, dat gy die aan myn zoonen gunt:
 Ligt dat gy morgen my die niet meer toonen kunt.
Hy vertrekt met de zes Ridders en eenige Soldaaten.

GASTON.

Vaar wel, Bayard.

BAYARD.

Draagt my in 't veld hem na, Soldaaten.

GASTON.

Neen, blyft. Ik gaf hen last u niet alleen te laten:
 Blyf

Blyf met Euphémia in dit kasteel bewaard,
 Wat heil, indien myn zorg die dierbre harten spaart,
 Zo ik myn weêrheft hoed voor 't onheil haar beschooren!
 Die stervend' haar bevryd gaat niet geheel verloren.

*Hy vertrekt, latende een' Ridder en eenige
 Wachten by Bayard.*

VIERDE TOONEEL.

BAYARD, een Ridder, Wachten.

BAYARD.

Daar is dan één triomf, daar is dan één gevaar,
 Waarin Bayard niet deelt met zyne vriendschaar!

Tegen den Ridder.

Hoor, ó myn Voedsterling, aan Frankryk trouw bevonden!
 D'Estaing, ó hart vol vuur, aan my door 't bloed ver-
 bonden!

Gy die geboren zyt om eens, als uw geslacht,
 Uws vorsten schild te zyn, de steun van zyne magt,
 Verlaat held Gaston niet; zorg voor zyn dierbaar leven;
 Nooit zal de zege 't heir, door hem geleid, begeeven.

De Ridder vertrekt.

ó Hemel! door wat hand stuit gy deeze euveldaên!

Tegen zyne Wachten.

Gy zaagt dien Gryzäart straks, al schreijend', van ons gaan:
 Hy is een vlugteling, wien zulks te laat berouwde.
 Denkt dikwils aan den staat waarin gy hem aanschouwde,
 Aan al zyn wroegend wee en felle boezemsmart.
 Dus is de foltering van 't onnatuurlyk hart,
 Dat al de zucht voor bloed en vaderland verdoofde,
 En leven, trouw en dienst zyn' wettig' vorst ontroofde:
 Weerspannig tegen hen wier zorg en tedre vlyt
 Zyn leven heeft behoed, in d'eersten levenstyd, (nen:
 Bestryden schaamte en schrik, waar hy ook gaat, zyn zin-

Hy

Hy ziet elk sterveling zyn' landgenoot beminnen;
Daar hy, van elk verfoeid, in treurige eenzaamheid,
Met vruchtloos naberouw, de bange dood verbeid.

V Y F D E T O O N E E L.

BAYARD, ALTEMORO, *Italiaansche Soldaaten.*

ALTEMORO, *tegen de Wachten van Bayard.*

Nemours heeft u ontboôn; volgt daadlyk zyn begeeren.
Ikzelf bewaak Bayard, en zal dit slot verweeren.

Zy vertrekken.

BAYARD.

Hoe! gy verlaat Nemours?

ALTEMORO.

Hy is 't die 't my gebied,

Tegen zyn Gevolg.

Verwacht het teken hier, of de aanslag is te niet.

Tegen Bayard. (plengen.

Nemours vreest dat men hier uw dierbaar bloed zal
'k Heb Avogaro reeds naar zyn paleis doen brengen;
Doch hy, door 'tmuitziek volk ontweldigd aan myn wacht,
Is heimlyk weggevlugt, begunstigd door den nacht;
En mooglyk zal hy nog, gesterkt door zyne vrienden,
Uit zyne schuilplaats, zich een' aanval onderwinden.

BAYARD.

Zyn vrienden worden ligt zo wel ontdekt als hy:

Het kwaad verraad zichzelf, door eigen kunstnaary.

ALTEMORO, *met arglistigheid.*

Dit denk ik niet; nochtans zal, door dees tegenspoeden,
Elk hoofd van 't Fransche heir voortaan meer argwaan
voeden.

De Gauler, heet van bloed, versmaad de listigheên;

F

Zyn

82 GASTON EN BAYARD,

Zyn ziel blinkt in zyn oog, en spreekt in al zyn reën;
Of't moed of zwakheid zy, hy kan zich niet bedwingen;
't Geweld van zyne drift zal hem 't geheim ontwingen.
Hier zyn wy meer bedwaard: elk heelt, met ryp beleid,
Zyn wraakzucht, door een' schyn van trouw en vrind-
lykheid:

De ziel vermoemt zich loos met nutte wezenstrekken:
Dus weet de haat het kleed der vrindschap aan te trekken,
En, met een gul gelaat, een hartbetoovrend woord,
Houd hy den dolk bedekt, die u het hart doorboort.

Ter zyde.

Waar of het teken blyft!

BAYARD.

Zo my 't verraad doet sneeven,
Dan zal de moordenaar, en niet het offer, beeven.
Wie weet, als hy zyn' arm verheft tot mynen val,
Of niet zyn hart dat uur zyn hand weêrhouden zal.

ALTEMORO.

(waards treden,
Hy spreekt de waarheid... maar... 'k hoor iemand her-
Hy gaat een weinig achterwaards.

ZESDE TOONEEL.

DE VOORIGEN, EUPHÉMIA.

EUPHÉMIA, tegen Bayard.

Hoe! is Nemours niet hier?

BAYARD.

Een oogenblik geleden
Ging hy maar uw paleis.

EUPHÉMIA.

ô Hemel! 't is gedaan!
Daar ligt de strik gespreid! daar zal de held vergaan!
Ik vlieg...

AL-

ALTEMORO, *haar tegenhoudende.*

Vertoef, Mevrouw.

EUPHÉMIA.

ó Monfter, die zyn leven...

*Men hoort het schrikkelyk geluid van het in de lucht
springen van Avogaroos paleis.*

ó Hemel! welk een slag!

*Zy leunt tegen der muur.*Ik voel dees muuren beeven,
Ja de aarde davert zelfs: natuur staat als ontfeld.

BAYARD.

Myn ligchaam schud en trilt door 't ysfelyk geweld.

ALTEMORO, *met drift.*

Italië is verlost: ik ben in 't eind' verwinnaar.

Tegen Bayard.

Zie Avogaroos vriend en Gastons medeminnaar,

EUPHÉMIA, *medelidig.*

ó Hemel!

BAYARD.

Snoode!

ALTEMORO.

ó Ja; dit bliksemvuur verflond,
Den vyand die myn liefde en eerezucht sterktst weerftond,EUPHÉMIA, *bezwymende.*

Ik sterf!

ALTEMORO, *tegen Bayard.*

En door uw dood word myne wraak volkomen.

*Hy treed naar Bayard om hem met zyn speer te
doorfleeken.*

34 GASTON EN BAYARD,

BAYARD, *zyn speer, die bezyden zyn rustbed staat,
opneemende, velt dezelve tegen Altemoro.*

Verraader, 'k ben gereed.

ALTEMORO, *verwonderd.*

Wat hebt gy voorgenomen?

Dat thans uw moed voor my en voor dit krygsvolk zwicht!

*De Soldaaten naderen Bayard, die zich met zyn
lans verveert.*

BAYARD.

Beest, ziet Nemours.

*Altemoro en zyne Soldaaten wenden het hoofd en ont-
dekken Nemours, die met eenige Fransche ridders
inkomt. De Italiaanen neemen de vlugt,
Altemoro, verschrikt, laat zyn speer
vallen.*

ZEVENDE TOONEEL.

DE VOORIGEN, GASTON, URBINO, *Fransche
Ridders.*

GASTON.

Dit is voor u een blikfemschicht,
Hy omhelst Bayard.

o Dierbre vriend!

BAYARD.

Wat heil! gy red my uit zyn handen!

GASTON, *wyzende op Altemoro en Urbino.*

Zie hier byeen de schande en glori deezer landen:
Urbino bied u hulp.

BAYARD, *de hand van Urbino vattende,*

Zyn ziel was altyd groot.

GAS

GASTON, *wyzende op Altemoro.*

Men breng' dien snooden schelm op 't oogeblik ter dood,
Men sleept Altemoro weg.

Maar, welk een nieuwe ramp! Euphémia! ó smarte!

BAYARD,

De schrik van uwe dood griest op het felst haar harte.

EUPHÉMIA, *weder bekomende, en de oogen naar den hemel slaande.*

Hy stierf!

GASTON, *haar by de hand vattende.*

Euphémia!

EUPHÉMIA, *Nemours ontdekkende.*

ó Dierbre Prins, gy leeft!

GASTON,

Ja, door des gryzäarts zorg die ons behouden heeft,

EUPHÉMIA, *met vervoering.*

Hoe hoog waardeer ik hem!

GASTON.

'k Was naauw 't paleis genaderd,
 Waarin ik reeds de bloem der riddren had vergaderd,
 Toen ik hem naadren zag, met een ontroerd gelaat,
 En beevende van schrik, gevolgd van dien soldaat,
 Die, door hem aangezocht om ons zyn hulp te bieden,
 Op hoop van grooter loon, den vuurkolk dorst verspieden:
 Vlucht haastig, schreeuwden zy, vertoef hier niet, vlieg
 De vloekpoel tot uw' val is onder uwe schreen; (heen;
 Tracht, eer 't te laat zal zyn, Bayard de dood te ontruk-
 Die held zal voor het staal van Altemoro bukken. (ken;
 Wy allen vlieden straks tot stuiting van uw lot;
 Maar, naauwlyks naadren wy de poorten van dit slot,
 Of hooren een gedruis dat aller hart deed yzen,
 En zien een wolk van rook en vlam ten hemel ryzen,

Die, barstende uit den grond, met akelig gerucht,
 De muuren van 't paleis deed stuiven door de lucht.
 Wat heil dat ik, ontslipt aan 't woën van een' verrader,
 Het leven hoeden mag van myn' doorluchten vader;
 Dat ik zo waard een' vrind myn hulp en bystand bied,
 Opatd geen vuige schelm zyn heldenbloed vergiet'!

URBINO, *tegen Bayard.*

Ik heb te lang verzuimd uw voorbeeld na te streeven.
 Bayard heeft, toen een schelm myn' meester dong naar 't
 Hem gloriryk behoed voor zyne razerny. (leven,
 Waar is, ó Rome, uw roem! die tyden zyn voorby:
 Gy hebt uw heldenrei, uwe eedie dengd, verloren!
 Fabriciusfen zien we in 't Fransche ryk herboren!

GASTON, *tegen zyn Gevolg.*

Myn Vrinden, laat ons weér vol moeds ten stryde gaan;
 Zorgt boven al Pescare in ketenen te slaan:
 Hy, waanend' dat de myn my 't leven heeft benomen,
 Zal uit zyn' schuilhoek reeds te voorschyn zyn gekomen,
Hy wil vertrekken.

BAYARD,

Hou stand...

L A A T S T E T O O N E E L.

GASTON, URBINO, BAYARD, EUPHÉMIA,
 D'ALÈGRE, *Fransche Ridders en Soldaaten.*

D'ALÈGRE, *met levendigheid tegen Gaston.*

De zegé is ons; al's vyands oorlogsmagt
 Wierd, door ons heldenvolk, besluten in de gracht:
 Venedigs oorlogsvolk, dat snood ons dorst belaagen,
 Is, met het Roomsche heir, in ketenen geslaagen.

GASTON.

Maar is Pescara?...

D'ALÈ.

D'ALÈGRE.

Prins, zyn schrander krygsbeleid
 Had, aan een ander oord, ons meer gevaar bereid;
 De poort van Fausta wierd op 't hevigst aangevallen:
 Hy, waanende, op 't gerucht der zwavelmyn, de wallen
 Ontbloot van tegenweer, viel straks de torens aan;
 Maar ziende dat ons volk hem moedig dorst weêrstaan,
 Daar hy niets anders dacht dan schrik en vrees te vinden,
 En tevens onderricht van 't onheil van zyn vrienden,
 Verbergt hy verr' van hier zyn schande en zielverdriet.

GASTON.

Wat doet die gryzäart thans? waarom verschynt hy niet,
 Met zyné zoonen, hier? zyn deugd kon my behaagen.
 Ik wil...

D'ALÈGRE.

Gy zult zyn lot, zyn deerlyk lot, beklagen.
 Zo dra hy in 't geheim de tyding had verstaan
 Dat Avogaro was in zyn paleis gegaan,
 Om daar met eigen hand het bliksemvuur te ontsteeken,
 Vloog hy terstond daar heen, om hem, door vuurig snee-
 In 't woën te stuiten, of hem te offren aan de wraak;
 Maar, 't zy dat die barbaar een yslyk zielvermaak
 Kon vinden om met u, op d'eigen stond, te sneeven,
 Of dat hy, in den tyd der werking onbedreven,
 Die rasfè uitbarsting van zyn vuur niet had vermoed,
 'k Zag beider lyken, gantsch misvormd, geblaakt, bebloed,
 Door 't moordend dondervuur geworpen langs de straaten,
 Verr' van 't gefloopt paleis, pas door ons volk verlaaten.

EUPHÉMIA.

Myn vader!

BAYARD.

ó Soldaat! met roem gedaald in 't graf!
 Ik merkte dat uw hart zich 't misdryf niet vergaf.
 Uw zoonen zullen steeds de mynen zyn.

EU.

EUPHÉMIA.

ó Smarte!

Myn vader stierf door my! dit lot doorgriefft my 't harte.

GASTON.

Hy heeft alleen misdaan: vertroost uw teér gemoed.

EUPHÉMIA.

Helaas! vergun myn deugd deez' bittren traanenvloed:
Natuur vereischt voor hem myn liefde en rouw te gader;
En 't voegt my niet dat ik bedenk voor welk een' vader.

GASTON.

(hart.

'k Heb eerbied voor dien rouw; uw droefheid trest myn
Ik wacht geenszins myn heil in 't midden uwer smart:
Bayard voer' my weêr hier, ter trouwvoltrekking vaardig,
Verwinnaar van Ravenne, en uwer meerder waardig.

Tegen Bayard.

(Vrind!

'k Wacht, voor dien sterken wal, uw hulp en raad, myn
Wat baat Nemours de zege, als gy niet meê verwint!

BAYARD, *hem by de hand vattende.*

Ga; maar bedwing uw' moed: gy, die niet weet van
zwichten,

Acht niets door u verricht, zo lang ge iets kunt verrichten:
Gy, wien reeds de eer haar' prys aan 't eind' der loopbaan
geeft,

Hebt, in een' korten tyd, voor de eeuwigheid geleefd:
Maar denk dat zich uw moed ligt kan te veel vermeeten,
Eu ge, in den schoot der zege, uzelfen kunt vergeeten.

E T I N D E.

